Digitized by Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

C41

035.1:9.1
A77

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Varanasi

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

035,1:g.1 8147
A77
Varadacharya Kavi
Vasantatilaka avdhar-
na.

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

035,1:8,1 8147
A77 Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

SHRI JAGADGURU VISHWARADHYA JNANAMANDIR
(LIBRARY)
JANGAMAWADIMATH, VARANASI

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

Please return this volume on or before the date last stamped
Overdue volume will be charged 1/- per day.

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

శ్రీరస్తు.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

ఆమ్నాశాచార్యులనునామాంతరముగల

శ్రీవరదాచార్యకవివర్యునిచే

రచియింపఁబడిన

వసంతతిలకభాణము.

ఇది

లేఖకప్రమాదజనితదోషంబులులేకుండునటులఁ

బరిష్కరింపఁబడి

వం॥ రామకృష్ణమాచార్యులవారి

శ్రీసరస్వతీనిలయముద్రాక్షరశాలయందు

వంగీపురం॥ రంగాచార్యులచే

ముద్రింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియె

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

035.L1?.L
A77

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY
Jangamawadi Math, Varanasi
Acc. No. 8147

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized by Siddhanta eGangotri Gyaan

శ్రీరస్తు.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

వసంతతిలకభాణః.

ప్ర జయంతిజగతాం మూలస్తనకుంకుమబిందవః।
ముకుందాశ్లేషసంక్రాంతకౌస్తుభశ్రీవిడంబినః॥౧

అపిచ.

ప, క్రీడాభిన్నహిరణ్యకుషీకుహరే రక్తాక్తనావస్థితౌ
హారంహారమపూర్వకుంకుమరసానవ్యాజనిష్ఠాన్న తైః।
వీరశ్రీకుచకుంభసీమ్ని లిఖితో వీరస్య పత్రావళీ
స్తత్కాలోచితభావబంధమధురం మందస్మితం పాతునః॥ ౨

నాంద్యంతే సూత్రధారః. సవినయమాదరం

భోభోసమంతతస్సంతతమధుముదితమత్తకాశినీ విలాసవిభ్రమాపాంగభృంఖలిత విశృంఖలవివిధ రసికజనమనోహారిణీ హరిహరహిరణ్యగర్భాది నిఖిలసురాసురమకుటోపలాలితశాసనస్య భగవతో మకరధ్వజస్య పూజోత్సవారంభసంభ్రాంతవారవిలాసినీసమాజేన సంపాదనచటులవిటనికరనిబిడసంచారా కాంచీపురీ.

సమంతాదవలోక్య సానందం

నిరంతరనిరవధికమధురవివిధరస భరితనిరవద్యగద్యపద్యమయ భారతీభరితసంగీతసాంగానంగనిగమనిరతిశయ పరిచయపరంగత నిఖిలకలాకలాప విస్తారాస్సర్వేస్మ భాస్తారాః.

ససంభ్రమమాకాశేకర్ణందత్వా। కింబ్రూహి.

సకలజనహృదయానందకందళి వికసన విదగ్ధముగ్ధమధురగంభీరనిబద్ధబంధురం కమపి రూపక మభినేతవ్యమితి॥

స్మరణమభినీయ

శ్రుతంహి మయాసకలనగరాతిశాయిన్యాంసకలకలాకలాపవిన్యాసశాలిన్యాం సవిలాసిన్యాముజ్జయిన్యాం.

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

యథాకిల.

ప, కాంచీపురే కవిరభూద్వర దార్యనామా
సూనుస్సుదర్శన గురోర్ఘటికాశతస్య।
వేదాంతతర్క-వివి ధార్థవిచారదక్షో
వాత్స్యోవసంతతిలకం సభాణభాణం॥3

సభాణస్యకలహృదయరంజకస్సుప్రయోగఇతి। అహమపిత మేవ ప్రయుంజా
స్మామజికానుపలిప్సే.

ప, అలంకారవతీ సూక్తిరభినంద్యగుణానటీ।
సభేయంసరసై ర్వాక్యైస్సంతోషయతిమేమనః॥4

కింబూర్ణ.

తస్యతర్క-ఋకర్క-శహృదయస్య కథమేతాదృశముక్తిమాధుర్యమితి,
స్మృతిమభినీయ।హంతసంతఃఖల్వేవమాదిశంతి.

ప, తర్క-ఋకర్క-శతరాస్సురథాపిపుంసాం
కాలే భవంతి మృదవఃకవితాసు వాచః।
తైర్లేంద్రతైలమతిశం దయితాకపోలే
నాథస్య కోమళముదాహరణం నఖం నః॥5

పునఃకర్ణంతద్వా। కింబూర్ణ। సాధు సమ్యగుక్తం.

ప, సముల్లాసో వాచాం సరసమధునిష్యందలహరీ
సమున్మేషద్వేషీ సకలరసపోషోవజనకః।
నకేషామాధత్తే మనసి పరితోషం నవనవై
ర్విలాసైరుల్లేలద్విచకిలమధూళీపరిమళః॥6

యది తస్యకవేఃప్రబంధస్సర్వరేణ భవతాఖినేతవ్యమితి.

సపరితోషం.

ప, సోయం చేత్క-విరత్ర సుందరగిరస్సంత్యేవ తేషామసౌ
మధ్యేకోఽపివయంచ నాట్యరచ నాపాడిత్యపారంగతాః।
భాణశ్చేద్దశరూపకేషు మధుర స్తత్సర్వహస్తామియం
సారజ్ఞాహి సభా కిమన్యదధునా వాంఛానుకూలో విధిః॥7

పరిక్రమ్య దిశోవలోక్య సాశ్చర్యం
ప, మధుకరపరిభుక్తమాధవీనాం
మలయసమీరనిలోలసుంజరీణాం।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

కలయతి మధుమాసవాసరాణా
ముపగమమున్మదకోకిలావనశ్రీఃll౮

అపిచ.

ప, మందానిలేన మధురం పరిన ర్తితాయాఃl
పర్యాయతః ప్రచలదంగుళిపల్లవాయాఃl
మంజుస్వనైర్మధుకరైరుపగీయమానం
నాట్యం మనోహరమిదం నవమాలికాయాఃll౯

నేపథ్యే.

సాధు భరతపుత్ర సాధు। ప్రస్తుతానుకూలవర్ణనేన నందసీయోఽసి। అపితు నవమాలికేతిస్థానే వాసంతికేతివక్తవ్యం। అద్యఖలు త్రిభువనవిజయినోమకరధ్వజస్య విజయినైజయంతీ వసంతసేనాయాఃకనీయసీ భరతాచార్యశిష్యేణనిఖిలవిద్యా ప్రథమరంగాధిరోహణమహోత్సవ సంభావితనిఖిలకుశలకుశీలవ నికరోపగీయమానా నృత్యతి వాసంతికా। వయమపి తదాలోకనాయ త్వరితా ఇతిll

సూత్రధారః.

శ్రుత్వాసహర్షంత్వర్యతాంత్వర్యతాం । అహమస్య మునాశృంగారశేఖరేణ సంభూయతస్యామహోత్సవ మనుభవామీతినిష్క్రాంతఃl

ప్రస్తావనా.

తతఃప్రవిశతి శృంగారశేఖరఃl సవితర్కం.

ప, తాళావధూతరళకుండలగండమూలం
దుర్వారఘర్మజలదూషితపత్రలేఖం।
తస్యాముఖం తరళలోచనచంద్రికాయాఃl
ధన్యోవిలోకయతి తాదృశమందహాసంll౧౦

సమంతాదవలోక్య.

అహోఖలురమణీయతాప్రభాతవేళాయాఃl ఇదానీంఖలు.

ప, మాలిన్యం పరిదృశ్యతే హిమరుచో మగ్నాశ్రియస్తారకా
శ్చేతాఃకేచన సంచరంతి కమలామోదస్పృశో మారుతాఃl
ఆనీదంతిచ చక్రవాకమిథునాన్యన్యోన్యముత్కంఠయా
పాదైస్తాడితకైరవా మధులిహో గచ్ఛంతి పద్మాటవీంll౧౧

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

కించ.

వ, కించిద్విశ్లథకేశవాంతకుసుమాః క్రీడావిలోలాంశుకా
లుప్తాలు క్తశరీరచందనలతా లోకైకనేత్రోత్సవాః।
సంభోగశ్రమవిహ్వలైర్వయవైస్సంకేతశాలాంతరా
న్నిద్రాశేషకషాయితాలసదృశా నిర్యాంతి వారాంగనాః॥౧౨

పురోవలోక్య సకౌతుకం.

విషమలు హేచూరవపరికుపితవనమహిషవిషాణ కోటిపాటనభయచకితరథతుర
గవిషమితరథచరణసంఘట్టనని ఘట్టితకటక ఛాతుధూళీపుంజరంజితభవపింజరవపురు
హయగిరిశిఖరమధిరూఢో భగవానంశుమాలీ.

ఇదానీం ఖలు.

వ, ఆపాటలైః ప్రథమమంకురితైర్మయూఖై
రహ్నోంవతిః ప్రథమమైలవిహారిణీనాం।
సోయం కరోతి సురపుంగవసుందరీణాం
కర్ణేషు కల్పతరుపల్లవభంగలక్ష్మీం॥౧౩

కించ.

వ, తరుణాందివాకరమయూఖమంజరీ
మరుణామశోకశిఖరావలంబినీం।
కమనీయపుష్పమనసా సమాశ్రితాం
మధుపో విడంబయతి మంజుభాషిణీం॥౧౪

సారభాగ్రిణమఖినీయ సలజ్జం.

సత్యం మధుకరరవాహమపి వాసంతికాసక్తహృదయః పరిభ్రాంతోస్మి।సమ
గశోకమంజరీమేవ భజతే మధుకరీ। సవితర్కం.

అథునానిఖిలకుసుమహేతు నామధునానభవితవ్యం। సమంతాదవలోక్య.

వ, ఉద్వేలపంచమముదంచితబాలచూత
ముద్దామకేసరముదారసమీరపోతం।
ఉన్నిద్రపంచశరముల్బణకర్ణికార.
ముచ్చైరిదం హిమధువాసరమావిరాసీత్॥౧౫

అహో ఖలు రమణీయతా వసంతస్య॥

వ, మందంమందం మలయపవనో మల్లికామూత్రథారః
పాయంపాయం మధుపరిమళం పాటలీకుట్మలానాం।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized by Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

మధ్యేమధ్యే విరచితగతిర్మాధవీమంటపానాం
క్రీడాఖేదంహరతి శనకైః క్రీడయా సుందరీణాం॥౧౬

అథబా సార్వత్రికతా పేయమనుబంధస్య॥

వ, ఉద్దామగంధకుసుమస్మేరశాలినీనా
ముద్యానచూతతరవో నవమల్లికానాం।
ఆపూరయంతి మకరందరసైస్స్వకీయై
రాకల్పితం కుసుమపాంసుఖరాలవాలం॥౧౭

అన్యతోవలోక్య సభయకౌతుకం॥

వ, అంగారక్రియమాతనోతి నితరామాపాటలం వల్లవం
ధూమశ్రేణివిడంబినీ పునరసౌ నిర్యాతి భృంగావళిః।
పుష్పాణ్యుచ్చ సంలుతంతి కలిచిత్స్వస్థాని మందానిలై
శ్శంకే దగ్ధుమసౌజగంతి మదనస్సంతాపయత్యాశుగాన్॥౧౮

అలిచిరస్థాయినాం రానుబంధః స్థావరాణామపి । తథాహి॥

వ, పాదతాడనమశోకపాదపాశ్చింతయంతఇవ హంతుమంగనాః।
మన్మథాయ మహనీయసౌరభానర్ఘ్యయంతిఖలు హంతసాయకాన్॥౧౯

సాశ్చర్యం । సర్వంకషాణి ఖలు కుసుమశరచాపజృంభితాని । యతః॥

వ, హోలాస్వాదకషాయితైర్మధులిహామాలాపవత్యస్స్వనై
రంతఃపల్లవజృంభమాణసుమనస్సందోహమందస్మితాః।
ఉన్మీలన్మకరందఘుర్మసలిలైరుత్కంటకాః కేసరై
రాక్రీడన్నివవీరుధః శీతరుచైరాక్రీడవాటీంగతాః॥౨౦

సర్వతోవలోకయన్ వసంతాతిశయమభినీయ.

వ, నిద్రితరసాలగంధైరుద్రితకశకంఠముగ్ధసల్లాపైః।
కింతైఃకేవలమదనైస్స్వమనోరస్స్పందచందనస్మీరైః॥౨౧

పురోవలోక్య.

కథమియమనవరతవిహ రమాణవారయువతిచటుల చరణమణికటకరణితముఖ రక్షౌధవీథికారాజధానీ।ఇయంహి.

వ, అనంగబ్రహ్మతంత్రాణామంకురార్పణమేదినీ।
కమలాకాంతశుద్ధాంతకేళీచంక్రమణస్థలీ॥౨౨

నిఖాన్య। శతమఖనగరీమప్యతిశేతే సకలగుణనికర సంకేతశాలాకాంచీపురీ। అ

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

థవా। జలనిధిసమహమూతకతిపయజలమాను ప్రేముఖవికాసవంచితచపలజనచిత్తాయా స్తస్యాఃకియతీ గరీయస్తా॥ అత్రహి.

వ, పరిచయవిశుద్ధచీణావేణుమృదంగాదివాద్యవిస్తారాః।
విఖ్యాతరనికవిద్యాస్సర్వే స్వయమేవ సిద్ధసంగీతాః॥౨౩

అపిచ.

వ, తత్రైకోమధువానిహద్విజగణాస్సర్వేఽపిరంభావరం
మాన్యాతత్రపరస్సహస్రమిహ తాఃకాంతోరుకాంత్రైర్జితాః।
తత్రైకోహిగురుః కవిశ్చ బహవస్తేఽప్యత్ర బస్లిర్ముఖాః
పాత్రైశ్చంద్రముఖైః కిమత్రసదృశామన్యేకిమన్యైర్గుణైః॥౨౪
సకలనగరసాధారణీ కిమస్యాస్సకలసురనికరసంతోషకారిణీ గుణశ్రేణీ.

తథాహి.

వ, ఇహముఖమతనిష్ఠ పద్మయోని
స్సచపునరత్ర సముత్థితోకుకుందః।
అముమిహ కలయంతి కేపి ధన్యాః
పునరయమత్ర దదాతి వాంఛితాని॥౨౫

పురోవలోక్యనకౌతుకోల్లాసం.

సంతతచలితచందన పవనవేపమానమదనధ్వజపటపల్లవ సముల్లసితవిటంకవాటికావిశంకటమణి గణఖచితవేదికావి హరమాణవివిధవిట నిచయవిచార్యమాణ సాంగానంగతంత్రవిస్తారా బాలజనపరిచీయమానపరివాదినీ మృదంగడమరుమురజఝర్ఝరీ ముఖరసుధాధౌత విదగ్ధమందిర శిఖరనికురుంబనిర్జితనీహారహారహేమగిరి దిగంబరసిత రోచిరంబరసరిదంబుశరదంబుదకంబుకుముదకుందావదాతావసంతవీథీ,

సప్రత్యభిజ్ఞం। శృంగారవిద్యానిషద్యా ఖల్వియంవీథీ। ఇహఖలు.

వ, కతిచనవినిజేశ్య కామినీనాం మృగమపసారభమేదురేకపోలే।
ముకులితనయనం ముఖాని ధన్యా నిధువనసంధిమ నిర్విశంతినిద్రాం॥౨౬

సవితర్కం। అత్రైవ ఖలు ప్రియసుహృదనంగశిఖరకళత్రం చిత్రలేఖా। తావదేనాం విలోకయన్నమునైవ మార్గేణ గమిష్యామీతిప్రవిశ్యవీథీం। పార్శ్వతోవలోక్య సకౌతుకం। సఫలమద్యసంజాతమే చక్షుః॥

వ, వక్షాల్పీశనిపణ్ణయా నఖముఖైః వర్యాయతఃకుంచితై
ర్విస్రస్తైర్వినికీర్య కేశకబరీమాబద్ధసీమంతయా।
శఖ్యా సాకముదీరితస్వజనసీసంభోగవార్తామృతా

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized by Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

బాలాసారభశేషచందనవతీ బాలాతపంనేవలె॥౨౭

నిర్వర్ణ్య.

వ, శశవదమణిమూలాచంద్రలేఖాభిరామం
లలితపులకజాలం లక్ష్యబింబప్రవాళం।
వపురనఘమమ్యావక్తి కస్యాపి యూనో
స్మరతకలహలీలాసూక్ష్మమూర్ధాభిషేకం॥౨౮

కుశలాఖ్వేషా కుసుమశరగోష్ఠీషు। సాశ్చర్యం.

వ, సుధుకరపరిభవ కాతరమానీదరవిందమానసంతన్వ్యాః।
ఆహహా విధిరుద్విషాక స్తత్రచపరిభూక్తమశకలమ్పై స్తైః॥౨౯

తావదేనాముపస్పృత్యగచ్ఛామి। ఉపస్పృత్య పదాంతరేస్థిత్వా.

వ, ప్రత్యగ్రచంద్రలేఖం పరిమళశేషాంగరాగరమణీయం।
అవ్యవధానసుసోహరమంగం తవజయతు మదనసర్వస్వం॥౩౦

కింబ్రవీషి.

ధన్యోఖలుభవాన్న వమాలికాసంగేన తల్కిమత్రచాటుకరణేనేతి। రంభోరు
స్తైవంవాదీః.

వ, అంతఃపూజదుదారకంతమసకృన్ముంచేతిలోలేక్షణం
హ్రీయస్మేరకపోలమూలమమృతప్రస్యందిబింబాధరం।
ఆధూతాంగులిపల్లవాగ్రమలమిత్యానర్తితభ్రూలతం
పీతంయేనముఖంత్వదీయమబలేసోయంహిధన్యోయువా॥౩౧

కింబ్రవీషి

గచ్ఛగచ్ఛవిదగ్ధఖలుభవాన్వ్యవహారికవిద్యాస్తా దేక్కతి॥
వ, గాఢపీడితపరస్పరాధరం కంతగర్భితకపోలహేజితం।
అత్రపావరణమాత్తనీత్యకృతంవిస్మరామికిముతేరతోత్సవం॥౩౨

త్వయాగంతవ్యమిత్యుక్తే తావద్గచ్ఛామి। పదాంతరంగత్వాసాశ్చర్యం॥

వ, స్థిత్వావిచిత్రమణిశాలినిహేమపీఠే
ఫాలేగృహీతముకురాకరపల్లవేన।
కాలేయపంకతిలకం పరికల్పయంతీ
కైపాసమున్మిషతికాచన కాతరాక్షీ॥౩౩

నిర్వర్ణ్యప్రత్యభిజ్ఞం। ఆఃపరిజ్ఞాతమనంగభంత్రికాయాఃకనీయసీ కతిపయాహా

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

లమస్మత్పరిరంభకథత్రంతారావళీ కథమియమచిరాత్సంపన్న యూవనాసంజాతా । తథాహి.

వ, ఆయాతశ్రియమంచలం నయనయోరంభోరుహప్రైయసీం
సన్నాహస్తనయోరయం కథయతే సంభోగయోగ్యాందశాం।
వైదగ్ధ్యేన సహానికాంవిలసతీవాచామియంప్రక్రియా
ముగ్ధాయాఃపునరైందవీంనసహతేముఖ్యామఖిఖ్యాంముఖం॥౩౪

కథమియమస్యామేవ వీథికాయామిత స్తతస్సంచరంతమపి మామవ్యవిశేషత స్సానురాగమవలోకయతి । తావదేనాముపసర్పామి । ఉపసృత్య । అస్తుకుశలమార్య పరిచయనాయాఃll

వ, లోకేకళంకమవహాతుమయంశశాంకో
జాతోముఖంతవ పునస్తిలకచ్ఛలేన।
తత్కిల్పయసి తన్వి కళంకరేఖాం
నార్యస్సమాశ్రితజనంహి కళంకయంతిll౩౫

సాదరం । కింబ్రవీషికదాచిద్వి శదమతయోఽపి భ్రమంతిఖలుఘంటాపథేషు పి యదస్మదావాసదోషేణస్వస్యైవ్యచింతనీయామిమాం వీథీమాగతోనీతి.

సపరితోషం । సఫలమద్యసంజాతంమేశ్రోత్రం । యదమూన్యతురాణిశ్రూయం తె।కుతఃపునరియంశీతాసైదగ్ధీ । యదాత్మదోషమన్యత్రారోపయసి । కిమేనంనసం భావయసి।కింనవశ్యసిమామస్యాంవీథికా యామనవరతసంచారిణం। అథవాకుతస్తేదో షశీల్పిమశాలిన్యాః । అపికుయావనమదమేదురాయాదృష్టేఃయాపునరగ్రతశ్చిన్తయమపి వస్తు నవిషయీకరోతి।అపిచ।కపటానురాగకౌశలఃఖలువేశ్యాజనఃl

తథాహి,

వ, ఆలాపైర్మధురైశ్చకాంక్షితపరానాలోకనైస్స్మేరయా
రన్యాన్కల్పనయాఽభిరూపపరానంగైరనంగోజ్జ్వలైఃl
ఆచారైశ్చతురైఃపరానభినయైరన్యాన్బిభ్రతీవకంపనై
రిత్థంకాంశ్చనరంజయంతిసుదృశోమన్యేమనశ్చన్యథాll౩౬

శ్రుతిమధినీయ । స్వగతం । ఆఃకష్టంకష్టమనపరాధినమపి పరిజనమలినిష్కరుణ ర్భర్భర్త్సయంతీ నీచవృద్ధవర్ధకినీ సమాపతతి । ప్రకాశం । యదిమనసోనరోచతేవయమే వగచ్ఛామఃl కుట్టనీజరతీరూపేణతృత్తిముత్పాదయిష్యామస్తాంద్వేజయసి.

సవ్రణయకోపంకింబ్రవీషి । కిమాత్థరికితవసాధుసమ్యగుక్తం। అయస్కారవా టికాయాంనూచీవిక్రయవదస్మాభిఃకిమపాలంభి । గర్భదాసవధలంకారమంజరీదాస్య

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized by Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

। మూచరంతంభవంతమస్యాంవీథికాయాంకానామదృష్టవతీ।కిమెతేనగతమఖిలమాస్తాం
నామ।ప్రలపతునామజరతీత్వాంయల్కించిదన్యైర్వాద్యత్వయాస్థాతవ్యమితి.

సోల్లాసం । పరమసుగృహీతోస్మి.

ప, శ్రమజలపరిమృష్టపత్రరేఖం
శ్రవణసమాకులకుండలాభిరామం।
ముఖమిదమదితస్మితంత్వదీయం
ముఖమభివాంఛతివీక్షితుంమనోమే॥ 3 ౭

తథాహ్యస్యాఃకాముకకాశరాత్రేరగ్రతస్థాస్పయితుమాత్మానమశక్తోగచ్ఛామి ।
గృహ్యతామాశీఃఅథవాకిమాశీర్వాదేన తే సర్వాశిషాముపరివర్తమానాయాఃవదాం
తరంగత్వా । ఆఃకష్టంకష్టమగ్రతఏవ జరతీ సకోభం మామియం పిశాచముభే తర్జ
న్యా తర్జయంతీ కిం ప్రలపతి ।

రేరేభూతజనధారేయ దరిద్రచూడామణే కృపణమూర్ధన్య వార్ధకినేయ భగినీ
భుజంగ శూర్పణిన నిహత్యనిస్కృతోపి శంకాహీనశ్వనకఇవ పునరపి కిమాగతో
సి । రామనహీనత్వద్భగినీమేవగచ్ఛ త్వజ్జననీమేవగచ్ఛ కిమిత్థం సులభాతారావళీ । రే
కిం న పశ్యసి జాత్యంధ పుణ్యకశతాన్యపి విక్రీయ పణ్యకశతాన్యపి పరిపాలయతోభా
గ్యపురుషాన్ । ఏతల్కింమక్కటోపాధ్యాయశిక్షితకుటిలవిద్యాదర్శనస్థానం। వ్రజ
శ్రుతంభనం దత్వాగంతవ్యమితి।

సోద్వేగస్మితం। శ్రుతానిశ్రోతవ్యాని వచనాని యదిసంత్యన్యాని కర్ణామృతా
నితాన్యపి కథయ । సకోభసంభ్రమం భూరికాముద్వమ్య । అయే నీచవృద్ధవర్ధకిని కి
మర్థముపాధ్యాయమపిస్పశసి । తారావళీముద్దిశ్య । వంచయసి పరుషభాషితానిస్తో
ధాని । ఇతఃపరమపి యది బ్రూయాఃఅనయాతీక్ష్ణచికయా శూర్పణఖాసభేమేవ భవ
తీం కృత్వా గచ్ఛామి । గచ్ఛగచ్ఛ హీనజన దేహి మేద్వారం కిం నజానాసి మేహ స్త
మితి సధైర్యంనిర్గత్య । సాశ్చర్యం । అహంకథమపికాలసర్పముఖాన్నిష్క్రాంతోస్మి। సఖేదం। అనంగవీరక్షేత్రమనయైవ దూషితాతారావళీ । సవిమర్శం। కథమన్యా
ముల్పన్నాపి సకలభువనైకరత్నం తారావళీఅథవాశంభూకజాతిరపి కిం నప్రసూతే
ముక్తాఫలంశుక్తిః । కర్ణందత్వా । కిమిహ కలకలరవశ్వాశ్రయతేపౌరాణాం । పురోవ
లోక్యతావదేనామాపతంతీం చంద్రలేఖాంపృచ్ఛామి । సఖిచంద్రలేఖే కోలాహలఃకో
యం పౌరాణాం।

కింబ్రవీషి । చిత్రవతి చత్వరేశూరసేనవీరసేన యోశ్చరణాయథ యోర్ద్వంద్వ
మయుద్ధంప్రవర్తతఇతి పరమసంభ్రమపరాభవంతిపౌరాఇతి।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

తహిఁ వయమపి సమూగత్య వక్ష్యామః। పదాంతరంగత్వా। కథముపక్రాంతా
ఏవ విశ్రాంతయోశ్చరణాయుధయోఃకుక్కుటయోశ్చరణబద్ధశస్త్రయోస్సమరః। సకిల
కంపం।

ప, తుండేన ఖండయతి తూర్ణముపేత్యవేగా
త్పాదేన హంతి పరిహృత్య పరప్రహారాఁ।
పశ్చాత్పరిభ్రమతి పశ్యతి చావకాశ
మున్నమ్రచూడముపసర్పతి తామ్రచూడఃll౩౮

అయంచ.

ప, పశ్చాన్నయాతి సచయాతి పురఃప్రదేశా
త్పార్శ్వం నయాతి చరణాయుధసార్వభౌమః।
వామేన కేవలమసౌ చరణేన శత్రో
ర్వక్త్రాని హత్య ముహురుత్థితకంఠనాదఃll౩౯

అపిచ.

ప, అగ్రేపతత్ప్రళకేసరావళిముఖం గ్రీవాం ప్రసార్యాయతాం
లోలత్తారకతామ్రలోచనపుటౌ రోషాయితౌకుక్కుటౌ।
చంచూఖండనకీర్ణశోణితరణం దుర్వారపక్షారవం
వర్యాయేణ కృతోత్ప్లవిప్రహరతఃపాదైర్నిబద్ధక్షుణైఃll౪౦

తదనయోఃపరస్పరాతిశాయినోఃజయాపజయా పారముపేనైవజానీమః।
ప్రకృతమేవాస్మాభిరవిలంబితమితి కతిచిత్పదాని గత్వా। సకౌతుకం। సఫలమద్యస్య
జాతంచక్షుషఃl యదిదానీం।

ప, మందస్మేరం మధురకుంకుమపత్రలేఖం
మాణిక్యకుండలమనోహరగండభాగం।
ముక్తాకలాపమణిముద్రితకర్ణమూలం
మూర్ధ్ని పరిస్ఫురతి మన్మథభాగధేయంll౪౧

నిర్వర్ణ్య। కథమియమస్యాంనగర్యామాకృతిరితఃపూర్వం నదృష్టచరీ నశ్రుత
చరీచ। తథాహి।

ప, కర్ణోత్పలంగవిసర్పిచీ నయనయోఃకాంతిర్వసంతోత్పలం
లావణ్యంజననిర్వ్యపేక్షమధరం లావణ్యమేవాంచలే।
హారోపిస్మితచంద్రికైవ కుచయోరంగప్రభాకంచుకీ

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

తస్యాః కేవలమంగరాగమధునా మన్యే పరం భూషణం॥౪౨

సాశ్చర్యం। కథమనైవ సాక్షాద్భగవతీ మాతంగీ మాతంగకులలలామ భూతా సంగీతజన్మభూమిస్సకలకళాకలాపప్రవీణా వీణావతీ॥

వ, వేణీవేల్లితభాలకేతకదళశ్రేణీ మనోహారిణీ
వీణాపర్వసు మీలితార్ధనయనం వ్యాపారయంతీ నఖాన్।
ముక్తావేష్టితకర్ణపత్రవలయా ముగ్ధస్మితాలంకృతా
సంగీతం వితనోతి తత్పరిసరే తాశానుకారస్తనీ॥౪౩

తావదేనామాయాంతీం కాంతిమతీం పృచ్ఛామి। సఖి కాంతిమతి నైషా వీణావత్యా సహ వీణాముపగీయమానానీమంతినీ।

కింబ్రవీషి। భవభవానపి న కింజానాతి। కశ్చిదస్మన్నగరే వసంతయూజీనాము విప్రో వర్తతే। శకదాచిత్పుత్రమాలోక్యాస్మన్నగరే సత్యవ్రతక్షేత్రే పుణ్యకోటివిమానచాయాయాం భవతాయష్టవ్య మిత్యబ్రవీత్। సోపి నాహమిష్ట్వా సురనగరవేశవాటికాను భవతానహ సమరమహాపాతకమాచరితుమిచ్ఛామి। కేవలమస్యామేవ నగర్యామేతానువేశవాటికాను పర్యటామీతి యజ్ఞార్థమనీతమర్థజాతమాదాయ సత్వరమేనామేవ వేశవాటికాంసంప్రాప్తవతి।

సాధు విప్రకుమార సాధు సమ్యగ్జ్ఞాపితార్థోసి వారసుందరీముద్దిశ్యవహట్యా రపూర్వం ద్రవ్యత్యాగమాచరతస్తేయజ్ఞఫలం సిద్ధమేవ।

వ, యానామనంగం యజతాం విశాలా
శాలా చ లీలాగృహచంద్రశాలా।
గాత్రాణి పాత్రాణి విలాసినీనాం
మధ్యం చ వేదీ మణితాని మంత్రాః॥౪౪

తతస్తతః కింబ్రవీషి। అథైష తస్యధర్మపత్నీ పత్యనుసరణమేవపతి వ్రతానాం వ్రథమోధర్మఇతి నిశ్చిత్య స్వయమప్యేతాం వేశవాటికాం ప్రవిశ్య వసంతకలికానామ భూత్వా వేశ్యాధర్మేణ వర్తతఇతి।

సవరితోషం తర్జనీమాస్ఫాణయన్। సాధు బుద్ధిమతి సాధు। పుంసస్తస్య సత్యం ధర్మపత్నీవాని। సద్యవివ పత్యనుసరణఫలం చప్రాప్తాని। యచ్ఛ్రోత్రియవేశావిధేయమానస్నానోపవాసాదివిధ దుఃఖభాజనమాత్మానమవిధాయ మనోహారిణ భోగమనుభవంతీ సుఖేన వర్తసె।

తదేనామువసర్పామి। సకౌతుకముపసర్పన్।

సవినయముత్థాయ వీణావతి కింప్రవీషి। శిష్యశిష్య మహాకులీన తత్రైవస్థిత్వా

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

యది కథనీయం కథయ నాహముభసర్వణయోగ్యా భుమ్కలీనేతి।

సశేషం। బ్రహ్మనూత్రమవలోక్య। స్వగతత్వం। రె రెమహాపాతకిన్ కిమత్రా
మం పిశునయసి। ప్రకాశం। కోనామ కులదోషః స్త్రీరత్నస్య। కిం న శ్రూయతే స్త్రీ
రత్నంచుమ్కలాదపీతి।

సఖి వీణావతి వసంతకలికా ముఖముపలోక్య భూయోపి కింబ్రవీషి। న కే
లహేతావప్రియ సఖీ పుష్పిణీచేతి।

పుష్పిణీతి పరిత్యాజ్యా కిం మూఢవీ మధుప్రతానాం। ఇత్యుపసృత్యకిమస్మాకం
వ్యుపాలంభః। వసనపల్లవేన కుచకలశముచ్ఛాద్య సరభస ముత్తిష్ఠంతీం వసంతక
కాముద్దిశ్య లిష్ఠ లిష్ఠ రంభోరు తవైవాస్తుయస్మానుద్వేజయితుం కిమస్మాభిమన
నిర్వర్ణ్య సోల్లాసం।

వ, నశ్యద్వళిత్రయనవీకృతరోమరేఖం
వక్షోజభారవహనాసహమధ్యభాగం।
ఉచ్ఛ్వాసనీవిహననం తవ తన్వి జేయా
దుత్థానమున్నతనితంబనిరుద్ధవేగం॥౨౫

పునర్నిర్వర్ణ్య।

వ, పాదద్వయంచ నవపల్లవనిర్విశేషం
వక్త్రంచ వంచితమృగాంకమిదం త్వదీయం।
కర్ణాతిలంఘి నయనం కమలాభిరామం
త్రైలోక్యమోహనమిదం తవ రూపమేవ॥౨౬

సాహంతస్మితం। కథత్యాచారో వా కామచారో నా యత్కించిదస్తుత్వయ
హం విహర్తుమిచ్ఛామి।

కింబ్రవీషి। భవతు యః కశ్చిదాచారః మహాపురుష పుష్పిణీతి జానన్నపి
మేవం బ్రవీషీతి।

సవితర్కం।

వ, పణ్యస్త్రీషు పరస్త్రీషు పుష్పదోషేణ విద్యతే।
నతాసు కులదోషో వా కులస్త్రీణాం హి తాపుథా॥౨౭

తత్పుష్పిణీగమనం ధర్మ్యమివ।కింబ్రవీషి।తత్తవైవ ధర్మ్యో నాస్మాకం।గచ్ఛగచ్ఛ
మంతరస్సంచరంతి రాజపురుషాఇతి।

స్వగతం। సుచార్వాస్మిన్ కిమద్యాపి తే ధర్మానురోధః। ప్రకాశం।కిమస్మాకం
పురుషాపదేశేనఫీషయసి। యథేష్టంకర్తవ్యాంయదిరహస్యంవయమేవసాధయామః

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

వీణావతి వసంతకలికామపవార్య కిం బ్రవీషి। సువిదగ్ధజనమూర్ధన్యకిమన్యత్ర భవతై రహస్యం భవంతమేషా కృతాంజలిర్విజ్ఞాపయతి। శ్వఃపరశ్వో వా మయి స్నేహాయామవశ్యమాగంతవ్యమితి।

సానందం। యది ప్రీణవంతో వయమనంగబాధాం నిర్హర్య సత్యమాగచ్ఛామః।

సవితర్కం।

వ, కామముకరాళభుజంగీంకందర్పోద్యానకేళిసారంగీం।
కథమిహ కనకనిధాంగీమేనామంగీకరోమి తన్వంగీం॥౪౮

వీథీంప్రవిశ్య వేగేన పరిక్రమ్య పురోవలోక్య సకౌతుకం। వికటపదవిన్యాస ముఖరలోహనూపురః వివిధౌషధరసకషాయగంధికశేఖరః కర్ణలంబమానకనకకుసుమః కక్ష్యనిహితభుజంగపేటికః కరతలకలితకాషాయసవలయ జాలస్నాటోపమారచిత వివిధదేశభాషాభయంకరః కశ్చిదాహితుండిక ఇత ఏవాభివర్తతే।

విషఖలు।

వ, ఆదాయభుజగపేటీమంతర్గురునాథశాసనం థ్యాయన్।
భువి జానుసన్నివిష్టో భుజంగమం బోధయతి ముఖసమీరణ॥౪౯

సాశ్చర్యం॥

వ, కరేణ బద్ధోమధకంకణేన
కృతాంజలిస్సన్ గురవేనరేంద్రః।
విధావయన్నాత్మనిజైనతేయ
భుజంగమాకర్షతి పేటికాయాః॥౫౦

సభయకౌతుకం।

వ, ఫూత్కారముద్గిరతి భూతలమేష హంతి
మూర్ధ్నా ముకుందపదపంకజముద్రితేన।
భోగాహతః పునరుదంచతి పూర్వకాయః
కోపేన వశ్యతి నరేంద్రమహో భుజంగః॥౫౧

భుజంగం నిర్వర్ణ్య।

వ, అయి భుజగ మహేశో భూషితస్త్వత్కులీనై
రపి వహసి ధరిత్రీభృత్సనోమాలిధాగే।
కిమపరమిహ లక్ష్మీకామినస్త్వం హి శౌరే
స్మరతకలహలీలాసాక్షిణీకేళిశయ్యా॥౫౨

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

తావదేనంమోచయామి । భోభోమహేశ్వరభక్త భుజంగోపజీవిక ॥

వ, కంఠే హరో మణివిలసితం కంకణంచప్రకోష్ఠే
మంజీరశ్చరణకమలే మాలికాంమూర్ధ్నిభాగే।
శంభోరిత్థం సకలమపి సదూషణం వస్త్రగో యం
భూయోప్యాసీత్త్రిపురవిజయే వ్రస్తుతే చావహార్వీ॥ ౪౩

తదేవం యష్మత్స్వామినఃపరికరభూతో ముచ్యతామయం మహానౌ॥ ౧౦
ఇత్యంచిత్సారితోపికం తేదాస్యామి।

ఆకాశే లక్ష్యం బధ్వా కింబ్రూషే । నమోచనీయోయమస్మద్రోమావళీకా
భోరో భుజంగఇతి।

సోత్ప్రాసం । స్వభావఃఖలు యువతీనాం భుజంగనిరోధఃతదభ్యుపాయా
యంచోరః । సైరవేపి సాధారణస్త్రీణామసాధారణీఖలు వ్యవహారనైపుణ్యం । వ
లరం గత్వా । కథమత్రైవ కందుక విహారమాతనోమి తరళహారా హారావళీ।

ఏషా ఖలు.

వ, బధ్నాతి కేశనిచయం శ్లథమాల్యబంధం
స్థానే నివేశయతి భూషణమంతరంతః।
కాలేయపంకతిలకంచ కరోతి ఫాలే
చిత్రాణ్యథాపి మణికందుకచాతనాని॥ ౪౨

కించ.

వ, రోమావళికాసు కురుతే భుజగస్య లక్ష్మీం
చక్రీకృతిం భజతి మండలకల్పనాసు।
రేఖాకృతింవహతి సంప్రతి వీధికాసు
చిత్రాణి హంత మణికందుకచేష్టితాని॥ ౪౪

తావదనయాసహ సంలపామి।హారావళి ముఖకమలమాఘ్రాతుమనవరతముత్క
లంతం కందుకం కించాడయని।

కింబ్రవీషి । భవాదృశోచితం వదనకమలమాఘ్రాతుం కోషాపతితఇతి।

సాధు హారావళిసాధు । చిరంనిర్వర్ణ్య।

వ, సంవీక్ష్య కందుకవిహారసమాకులాయాః
ధన్యాన్యమూని మణికుండలతాండవాని।
తానిన్మరామి తరళాక్షి నిరంకుశాని
భోజ్యాని తే సుకృతిభిఃపురుషాయితాని॥ ౪౫

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized by Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

కింబ్రవీషి । నాయమవసరస్తేనర్మాలాపస్య। గచ్ఛ గచ్ఛ కందుకవిహారస్య కిమం
తరాయోనీతి।

తర్హి గచ్ఛామి । పురోవలోక్య సపరిహాసం।

ప, కథ్యేవహా కిమపిపు స్తకహా త్తదండః
ప్రత్యంగసీవివరభాసురదర్భజాలః।
కోప్యేష జీర్ణవసనః కుటిలోర్ధ్వపుండ్రో
వేశ్యాగృహం విశతి నిస్త్రపమగ్రజన్మా॥౫౭

నిర్వర్ణ్య సపరిహాసం।సమస్తపౌరజనస్యప్రివాచకో దాక్షిణాత్యోదేవరాజభ
ట్టోయమున్మత్తమదానార్థం పర్యటతి । సఖేదం। అయమిత్థమర్థంసంచినోతి । అస్య
వ్యతిభాగ్యాదుసర్వమన్యస్య జత్వా వ్యభిచరతి।

శ్రుతిమఖనీయ॥

ప, హర్మ్యాగ్రేష్వనుకలఘుట్టితో గృహాణా
మాస్కందన్నివ హరితాంచ సంధిబంధాన్।
నిర్వేలః కథమపి నిర్గతో గవాక్షా
ద్వీధీషు ప్రసరతి పౌరఘోష ఏషః॥౫౮

పరితోవలోక్య।ఆఃకష్టం।

ప, పలాయంతే కేచిత్పథి శిథిలభగ్నోల్లవసనాః
ప్రలీయంతె కెచిద్భవనవలభీష్వ స్తినికటే।
పతంత్యన్యే భూమా భయపరవశా రంభ్మిరమీ
మనఃకంపం కుర్వే మమచ బతకాంచీవ్యతికరః॥౫౯

కిం నిమిత్తోయమితి న కశ్చిదపి తత్త్వం జానాతి । కెవలం సర్వేపిభావంతమ
నుభావంతి।

ససంభ్రమం కరసంజ్ఞయా కళకళరవం నివార్య తోత్రమాదాయ త్వరితమా
గత్యాధారణవృద్ధః కింబ్రవీతి । రేరేపౌరాః పలాయధ్వం పలాయధ్వం గంధద్వి
పో గంధద్విపతి।

సభయకౌతుక మగ్రతోవలోక్య।

ప, మందం ప్రయాతి మదవిహ్వలమీక్షమాణో
మార్గే పరిభ్రమతి యాతి నివృత్య భూయః।
వేగేన ధావతి విలోక్య జనం పురస్తా
ద్ధావన్ పరిస్ఖలతి గర్జతి గంధహస్తీ॥౬౦

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

ఆకాశే లక్ష్యం బధ్వా సభయ కౌతుకమగ్రతోవలోక్య మదనమంజరి కిం బ్రవీషి। సోయంకుంజరావశదఃకిమస్యస్మాననుసరతీతి।

సోత్ప్రాసం। కింనజానాసి।

వ, కుచకలశవిలాసైఃకుంభలీలాంవహంతీం
నిరచితకరశంకామూరుణా మంధరేణ।
మదపరవశమస్మిన్ చత్వరే సంచరంతీ
మనుసరతి గజస్త్వామాత్మనో హస్తినీతి॥౬౧

సోద్వేగం.

వ, సన్నికృష్య చరణేమ వినోదా
త్తాడయన్భువి పలాయితశౌరాత్।
కంధరాకషణకంపితస్రాధా
మత్స్మీపమవసర్పతి హస్తే॥౬౨

తతోప్రవిశ్యాంకుశహస్తకం.

వ, కుపితం చ నృపాలం కుంజరం చ మదాలసం।
అతిదూరె పరిత్యాజ్యా వామనంచ మనీషిణఃఇ॥౬౩

సాశ్చర్యం। అస్యనిరంకుశస్యచారిణఃపురతఃస్థిత్వా కిమపి భావయన్నాథ రణవృద్ధఃకింబ్రవీతి। రేరే నిషాదినఃసింహపటస్సింహపటఃశృంఖలశృంఖలఃసింహ ముద్రయా తావదేనం నిశ్చలీకరోమీతి నిభృతమాగత్య తద్దంతయోస్సింహపటమాకర్ష్య శృంఖలయా చ చరణౌనిబధ్య నిశ్శంకమారుహ్య కారాగృహం నీయతామయం మత్తగజఇతి।

సాభూమాంత్రిక సాభూ.

వ, కుంభేన కుచసాభాగ్యచోరమేనం మృగీదృశాం।
యుక్తం కారాగృహం నేతుం కృత్వా నిగళబంధనం॥౬౪

కతిచిత్పదాని గత్వా శ్రుతిమభినీయ సాదరం శిరస్యంజలిం బధ్వా।

వ, దృప్యద్దానవదోర్విక్రమమహామంథానశైలస్థలీ
ఘూరాఘూలవిఘూర్ణదర్ణవపయఃకల్లోలకోలాహలః।
శ్రీమత్కుంజరశైలశేఖరమణేర్దేవస్య కాంచీపతే
ర్మందంమందముదంచితోయమధునామథ్యాహ్నశంఖధ్వనిః॥౬౫

సరభసముద్ధృత్య చరణ మూర్ధ్వం చావలోక్య।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

కథమయమువలంబితమంబరతలమధ్యవ ర్తిసంవృత్తో వికర్తనరథః।

అద్యఖలు।

ప, విదళయతి శిరో మె భానురూర్ధ్వం మయూఖై
ర్దహతి వదమధస్తాన్మేదినీపాంసుజాలైః।
ద్వయమిదమతిశీతం దృశ్యతె వహ్నివారో
మనసి యదయముచై ర్చర్జ్వలంతెమన్మథాగ్నిః॥౬౬

పురోవలోక్య। మహానయముత్సవో లోచనయుగళస్య। యదిదానీం॥

ప, వల్గన్నూపురమంజునాదముఖరం నిర్గత్యలీలాగృహా
దుష్ణస్యందికురంగనాభితిలకైరుద్భానిఫాలస్థలాః।
క్రీడాక్లృప్తనవాతపత్రమధునా చేలాంచలైరుచ్ఛ్రితై
ర్మందమందమిమాఃప్రయాంతి నృపశోమధ్యాహ్నసేవోత్సుకాః॥

నిర్వర్ణ్యసనిర్వేదం

ప, అంభోజబంధురితి భానుమిమాం చ భూమిం
సర్వంసహేతి కథయంతి మృషైవ లోకాః।
వక్త్రాంబుజంగ్లపయతి ప్రథమావధూనా
మాసాంపరానసహతె చరణార్పణంచ॥౬౭

నిర్వర్ణ్య। కథమత్రైవాస్మత్పార్శ్వాపహారిణీహారిణీ । కింబ్రవీషి।థూర్తత్వమస్యా
కథమేకింతామ్యనిగచ్ఛగచ్ఛవిశ్రామ్యతాంగృహవివేతి।

సోత్పాశ్రం । తలోదరి త్వదర్థమనుభూతకామానలస్యమె కోయమాతపోనా
సుఃస్మృతిమఖినీయ । వ్యాకుర్వన్నుపాఖ్యాయఇవశ్రోయతే రెవతీచంద్రశాలాయాం।
దయస్తముపాఖ్యాయమతిక్రమ్య గంతుం । ఎవమువసంగమ్యయావదావర్తతెవా
సరస్తావర్గచ్ఛామి। ఎకహస్తముత్తంసయ ఉపాఖ్యాయ నమస్తె।

కింబ్రవీషి।అనంగవిద్యావిచారంగతో భూయాఃస్తణమిహాస్యతాంసన్నిహితో
భవాన్ సమీచీనవివావసరఇతి।

యదాజ్ఞాపయంతి గురవఇత్యవిశ్య।కోయమువసరో వ్యాఖ్యానస్య।వ్యాఖ్యా
తాఃకింజాతిభేదాఃవర్ణితాకిమర్థచంద్రపుళకాదివైచిత్రీ । కిం బిందుబిందుమూలయోర
స్యంతరమాలోచితం। కిముక్తాస్యోక్తానకాదీని కరణాని। దత్తాకింఘీరనీరయోస్థితం
యలయోర్వివేకేదృష్టిః।దృష్టంకిమష్టవిధభావనిష్టకం।

కింబ్రవీషి।శేఖరఃఖలు భవాన్ శృంగారవిద్యాయాఃతాతవ్యతీతఃఖల్వవసర
స్సాంఘటుచూర్ణీకృతం తత్సర్వమేత్రైద్విజనికరమూర్ధన్యైఃఇదానీంఖలు సకలస్యఖు

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha
సాక్షాత్కారమమలస్మేరప్రభృతిరిదమేవ నైవ్యతేఇత్యాదైవ సర్వాతిశాయిత్వా
న్మోక్షేపరమంసుఖం నిర్వాణం హిమహత్సౌఖ్యమిత్యాదిధిరధి నవయావనమదల
కామినీనితంబబింబతనుదుకూలమాత్ర భావిసౌఖ్యమేవాభిధీయత ఇత్యాదైవ స్వర్గ
వేద్యపరమానంద స్వరూపసురతసౌఖ్యస్య మోక్షసుఖత్వం ప్రతిపాద్య తదవ్యనం
పాసనమంతరేణ నఘటతఇతి వాదాః క్రియంతఇతి॥

సానందం శిరఃకంపయన్।

వ, శతమవ్యస్తు కర్ణానాం సహస్రం వాస్తుచేతసాం।
తథాపి ల్వదుపన్యాసం కః పుమానవధారయేత్॥౬౯

తత్ప్రశాంతశ్చాయమాతపస్సాధయామి। మన్ముఖేనవసంతసేనా భవంతం విజ్ఞ
పయతి। భవద్భిరహ్యాగంతవ్యం వాసంతికారుగమహోత్సవాయేతి। నాటితకెన సే
ధాదవతీర్య। పరిక్రమ్య పురోవలోక్య॥

వ, కక్ష్యాబద్ధకృశోదరేణ వపుషా ఖడ్గం ముహుః కంపయన్
శిక్షామేవగళాగళైః ప్రకటయన్ శస్త్రాగ్రహేభూయసీం।
వ్యాకుర్వన్నిజవీరవాదమధికం విస్తీర్ణవక్షస్థలో
వీరః కశ్చిదలంకరోతి విభాం వీరైరనేకైర్వృతః॥౭౦

ససంభ్రమం। కళకళాసుసారీ పృష్ఠతోవలోక్య। కథమత్రాపి।

వ, వల్గన్ముహుర్భయజయేతి వదద్భిరుచ్చైః
పౌరైర్వృతోవిజయడిండిమచండనాదః।
హూహూ స్తికెన విధృతశ్చకథం కథంచి
త్ఖడ్గీసహూపతతి కశ్చిదుదారవేషః॥౭౧

కథమేతజ్జానీమః। తావదేనం పృచ్ఛామః। సఖేరంగనాథ కిన్నిమిత్తోయమ
డోర్వ్యతికరః।

కింబ్రవీషి। కిమన్యద్వేశ్యానిమిత్తమంతరేణేతి।

సబహుమానం। తర్హ్యయుక్తమేవ। సాఖల్వేషా భవతా దృష్టస్యప్రాతి
స్వకుబేరనామ్నావణిక్శ్రేష్ఠస్య కనిష్ఠదారాస్తారావళీ వశీకృతా।
కింబ్రవీషి। విదగ్ధఃఖలువాన్వశీకరణవిద్యాసు త్వదుక్తోపాయేనవశీకృతై
థాపి సాకిం కరోతు వరాకీ గురవఃఖలు నిగళం కులస్త్రీణాం।

తథాహి.

వ, కార్యేణాపి విలంబనం పరగృహే శ్వశ్రూర్నసంమన్యతే
శంకాహారగృహంతి యూని భవనం పార్శ్వే మిథో యాతరః।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

వీథీనిర్గమనేపి తర్జయతి చక్రుద్ధా ననాందా పునఃకష్టం హంత మృగీదృశాం పతిగృహం ప్రాయేణ కారాగృహం॥ ౭౨

కిం నామాస్తు రంవైవస్వ సాకదాచిదఖినవజలదసంభారగంభీరె సంభూయ పరిభవతి భువనమంధకారే మయి చ భుక్త్వాగృహీతతాంబూలే పర్యంకమధిరోహతి సతి సావరారోహ బాహ్యకక్ష్యావేశ్మని వసంతీ పద్యమిదం పఠిలవతీ॥

ప, నాథోమేవిపణిం గతోనగణయ్యేషాసపత్నీ చ మాం
త్యక్త్వా మామిహ పుష్పిణీతి గురవఃప్రాస్తాగృహాభ్యంతరం।
శయ్యామాత్రసహాయినీం పరిజనశ్చింతోనమాంసేవతే
స్వామిన్నాగమలాశనీయరజనీం లక్ష్మీపతే రక్షమాం॥ ౭౩

ఇతి ॥ శ్రుత్వా లబ్ధావకాశామామేవ ప్రార్థయతే చిరకాలప్రార్థితావరవర్ణినీ వృత్తరీయమున్సృజ్య సముల్లంఘితప్రాకారే మయి విశతి గృహాభ్యంతరం॥

ప, హస్తేనాకులకంకణేన లలితంకేశేషు మాం గృహ్ణతీ
శయ్యాయాం వినిపాత్య రేశవ చిరాల్లబ్ధోసి మైవాస్మయా।
త్వామద్యైవ నిహన్మిధూర్త చికురం ముంచేతి సల్లాపినీ
చేష్టాఖిశ్చలకుండలాఖిరువరి క్రీడాం వితేనే వధూఃకర్త

అపిచ.

ప, పర్యాయేణ పరాక్రమం విదధతీపర్యాకులైఃకుంతలై
శ్చింతా వక్షసి మూలికేవ పతితా సంమీలితాద్గాఢణా।
మామాముంచమతాస్మిమర్దయసమారుహ్యాతి దీనాపరం
జల్పంతీ భృశమాకులా రసవశాచ్చుక్తామయా కామినీ॥ ౭౫

ఇతి.

సబహుమానం తర్జనీమాస్ఫూర్ణయ్య। సఖిసాధుశృంగారశేఖరస్యమిత్రమసి శృణు తావదేనామపికథాం। కతి కతి వానసంతి భువి కామినీరూపాణి రత్నానికదాచిదహంరంగరాజాఖివందనాయరంగనగరీంగతవాన్। తత్రకదాచిదంబరతలవిహరదమరపుర యువతికరకమలగలితమందాకినీక నకారవిందసందోహసందేహ కాతరమధుకరనికరావలోకితెలోకైకసాహసిని శ్రీణజేసి చరమగిరిశిఖరమవతరతి బంధూకబంధూరేకువలబంధౌ మందమందమవహృతయువతిమానే మదనకృతబహుమానేమలయగిరవమానే వలమానేజాతిచంపకాదిపుష్పాణితరుణకెతకీదళాన్యోయంనితాంబూలానిచసమాదాయ చమత్కారిశిరుదారవేషై రశేషదేశభాషా గీతనీతిచతురైస్సాహాసను న్యోన్యమాకలిత కరతలాస్ఫాలనైఃశీతమర్దనిటచేటనిభూసకప్రాయైఃకతి

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

భవ్యైస్సభవేద్భిస్సహ మధు చరతి వైశవీథ్యాం॥
ప, సౌధస్థలేచరంతీ చరణసమాలోలచారుమంజీరా।
కాపి కమనీయమూర్తిః కనకకశలాకేవ కామినీ దృష్టా॥ ౭౬
సపుళకోల్లాంపం।తల్స్మరణమద్యాపి మాంవ్యామోహయతి విష్వంతుసర్వేపి।
ప, తదావయోస్తల్లణజాతలజ్జా
ముహుర్ముఖాలోకనబద్ధతృష్ణాః।
ముహూర్తమంతఃకలహాయమానాః
పరస్పరం సన్మిళితాఃకటాక్షాః॥ ౭౭
కయస్య కింతవాపి గోప్యమస్తితతః కథం తథం చిన్నివాసమగత్య తాంబూ
లచూడాది విషయరుపల్లవాని బహుమానయన్ ఆహారాదవిహారాహలమాత్మానమూ
నుకల్పయన్ అనిమిషురస్పీణధారాక్రాంతయా శరీరమపి ధారయితుమశక్నువన్
తిమణమవిలంబ్యలః కలామాత్రమపి కల్పకోటివదతివాహయితుమశక్నువన్ అనిమిషై
నలేషు లేషు మనోహరేషు దీర్ఘకాష్ఠేనేవ్యథారాశవృష్టిభిర్నష్టధనఇవ పిశాచికావి
ష్ట ఇవ విరహ్యామపి దయనీయావస్థాం పరిభ్రమం॥
ప, వీణావాదనగోష్ఠికాసు విమృశన్వాణీం మధుస్యందినీం
క్రీడాశైలగతాగతాని కలయన్ దృష్ట్వా చ హంసీకులం।
లోకద్వంద్వవిలోకనేన కుచయోర్యుగ్మం చ తస్యాఃస్మరన్
న క్వాపిస్థితిమన్వభూవమితి తచ్చింతాకులస్సర్వదా॥ ౭౮
వివమతిక్రామతి కాలే కదాచిదఖిలవిరహిజన మీనగ్రహణార్థమున్మృష్టకనకసూ
త్రాసుకారి సంహరతి ధీవర ఇవ సవితరి కిరణజాలమపరపటుపాకరఇవ దినేది
శీయమాణోపి విరహవేదనానివేదనోచితంకమపిజనమనాలోకయన్నపారేశోకసా
రేనపరితో నిస్తేరమవశ్యంచలస్యాఃమూధపాతకిన్యాఃవార్తాశ్రవణోపాయమపశ్యన్
స్మరణమంతరేణ కాగతిరస్మాకమితినిశ్చిత్యహృద్గతప్రేయసీస్తనభారనిస్సహమివ
మురమాత్మానం కథంకథమపిధారయన్ విరహవిసంస్థులైరం సైఃపతన్నేవనేదీయ
నిర్జనేజీర్ణమూలృసౌ కర్పూరలికుచఫలపాండిరతిష్ఠం।
తత్కాంతరకాపి కాపాలికలింగధారిణీకఃకోత్రభో దెవీగృహమితిససంభ్రమమ
నిష్పతంతీ ప్రవిశ్యదేవ్యా వామభాగె కరతలకల్పితకర్పూరలికుచ ఫలమవనితలశాయి
చుజ్జ్వల కేశవసనమలకక్ష్మలె మహలిబాహ్వ పూరెప్లవమానమాలోక్యతాం దారుణా
ం స్వయమవ్యనుభవంతీవకరాభ్యాముత్థాప్యతైస్తై రుపాయైరాశ్వాస్య తాతకుల
శోకఃకో భవాన్ కిమర్థమేతాదృశీమవస్థామనుభవసీతి పునఃపృచ్ఛంత్। తతఃకథం

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

భంచిన్నిరుద్యకర్ణారోధిభాష్పం। అంబనిష్కారణవత్సలె తదిదంపరీవాహఃఖలుహాలభే
దినూ మహాతటాకస్య యదన్యస్మై నిజదుఃఖనివేదనం।హ్రీయతాం తావత్। సోహం
కాంచీపురనివాసీగత్వా భశ్వర్యదుర్లలితః పూర్వం పితాగ్రహ కలహాయమానో వాత్స
ల్యేన పాదపతితాం రుదంతీం మాతరమవ్యవధూయశ్రీరంగరాజవందనార్థమిమాం న
గరీం ప్రవిష్టః। కదాచిదస్తాచలశిఖరచుంబి బింబే బింబత్విషి సావిత్రైశ్చిత్సవహాభి
స్సహ వేశవీథికాయామవతస్నహమేకవివ కస్యాశ్చిద్భూభపాతకిన్యాః కటాక్షవాగు
రావలయపతితః ఫలమేతాదృశమనుభవామి నాద్యాపి నిస్తారం చ వశ్యామీతి మయివ
పరిసాకర్షటాకిమపి రత్నమాదాయ సా మహాపాతకినీ మన్ముఖేన భవంతం విజ్ఞాపయ
తి। నేదంశిలాశకలమితిమంతవ్యం కింతు యష్మద్భగణగణక్రీతమన్మచ్చేతఇత్యర్పితవతీ।
తదహమారచితాంజలిః కరాభ్యామాదాయ రాగపేశలం శ్రేయస్సీహృదయమివమదా
కారగర్భం సుచిరమాలోకయన్నానందవిస్ఫారితేన చక్షుషాతామవోచం। అంబ కిమి
త్యనువకారిణి లక్ష్మీయనే జనాయ మహామూల్యంసందిష్టంరత్నం।అస్తు వా సందిష్టం
నిరంకుశాఃఖలు మహాంతుదారగుణాః।

తథాహి.

వ, తాంబూలం వా మహాలంవా కుసుమం వానులేపనం।
భుక్తశేషమిదం సర్వం సందిశంతి మృగీదృశాం॥ ౭౯

కించ నజానాతి ఖలు సమ్యగస్య దాసజనస్య సేవావైతుర్యం। కథయ తావ
త్కథం వర్తతే శ్రీయసీతి మయి వదతి సావాదీత్। కింకథ్యతే తాత యదాఖలుసా
భవంతం దృష్టవతీ తతఃప్రభృతి।

వ, నక్రీడాసు కుతూహలం వితనుతే నాలంకృతౌ సాదరా
నాహారేపిచ సస్పృహా నగణయత్యాలాపలీలాం సఖీం।
బాలా కేవలమంగనైరసకలాక్షైర్విలక్ష్యస్థలే
ధ్యాయంతీకిల కించిదంతరథునా నిస్పందమాస్తే సదా॥ ౮౦

కించ.

వ, శోకాగ్నిదగ్ధేహృది వల్లభో మె
వసక్త కిమూసీదితి దుఃఖితాయాః।
విలోచనస్యందిఫరశ్రుపూరై
ర్విశ్వంనదీమాతృకతామయాసీత్॥ ౮౧

నకేవలమహమెలస్యాస్తాపం బ్రవీమి।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

కింతు।

ప, సంతాపస్ఫుటితోత్థితై స్తనతటై ర్ముక్తాఫలై రన్వితం
భస్మీభూతనవప్రవాశశయనం పర్యాకులై రంగకై ఃl
నిశ్వాసస్ఖలితప్రసూనకలికానిర్విణ్ణభృంగీకులం
తస్యాస్తాపమనక్షరం కథయతే తన్వ్యాలతామంటపం॥౮౨

ల్వయ్యనాగతేపి సా పూర్ణకామైవ।

తథాహి.

ప, గాఢే సత్యపి చుంబనే న చపరీకృష్టైకపోలస్థలీ
నక్వాపి క్షతిరీక్షతే బహుతరందష్టేపి దంతచ్ఛదే।
ఆశ్లేషేపి న పత్రభంగరచనా వక్షోజయోర్హీయతే
భుక్తైవంచితబంధువర్ణమితి సా స్వప్నేపభోగోత్సవం॥౮౩॥

వివంక్రమేణ కలిపయదివసేషు గతేషు కదాచిదహం భిక్షార్థం పర్యటంతీ సా
యంతనసమయే మలయమరుదుద్ధూతమాధవీ మకరందస్యందిన్యం కణకదళీమంట మే
రహవిసంస్థులై రంగైరనంగవేదనారసమనుభావయంతీమివ కామపికదళీకామాలి
గ్యస్థితాం దృష్ట్వా రుషితి సంజాతకరుణా గృహస్యవిజనతాం చ విజ్ఞాయ తాం పృ
ష్టవతీ। జానాసి ఖలు సర్వదా మాం లే విసింభపాత్రమితి తత్కిం ముగ్ధే మమపి
గోపయంతి హృదయమత్తాప్యసి॥

ప, క్షామంగాత్రమతీవపాండువదనంక్లిష్టైకపోలస్థలీ
కోస్రాచేతసి వర్తతే తవ యువా లోకైకమాన్యాకృతిఃl
త్యక్త్వా కించిదపత్రపాంకథయ మే భిన్నాసి కింత్వన్యథా
ఘోరఃపంచశరోయది త్వమబలా వక్ష్యామి నాతఃపరం॥౮౪

ఇతి.

సాతుకథంకథం చిదున్నమయ్య వదనం శుకతుండకుటిలకోటిభిర్ముఖై రిరం
జనకలుషన్వి రహోన్ముఖమకుట్మలానివ బాష్పబిందూనావార్యవిక్షిపంతీ గద్గదాక్షరం
మూమబ్రవీత్। మత స్తవాపి గోప్యమస్తి। కదాచిదహంనగరావలోకనకుతూహలేనసౌ
ధస్థలే చరంతీ కేనాపి కమనీయవేషేణ విలాసినాకనకమృగేణేవ జానకీ గృహీతచిత్తా
స్మి। నాహమస్య నామ జానామి। నాపి కులదేశా॥అపితుఏతావదేవ జానామి॥

ప, నవయావనకుంజరస్యమస్యే
మదరేఖేవ మదాలసస్యయూనఃl
ముఖచంద్రమసఃకళంకరేఖా

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

శ్రీ సంతతిలక్ష భాణ్ణ్ణ్

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

తా సకలాని భోగ్యవస్తూని సమాదాయ ఇయమేకాకినీ బలిం దాతుం హస్యే మా
తృగృహే సమాగచ్ఛతు। తావతా సర్వంసమాహితం భవలీత్యుక్త్వాప్రీతేన లక్ష్మేశ్వ
రేణ దత్తం ధనమాదాయసంధ్యాసమయే మాతృగృహం ప్రవిశ్య క్వచి త్తిరోహిత
భ్తోస్మి।

సఖ్యకోద్భేదం కింబ్రవీషి। తత స్తతశ్చ।

వయస్య కిమన్యత్క-థ్యతే ఫలితం శృణు। సా హి తత్రైవ మాతృగృహంప్ర
విశ్య చలితకంకణేన కరేణ మాం సలీలం గృహీతవతీ।

వ, తన్మయాః కిమహం బాలా మన్మయా కిముభావపి।
కిమానందమయావేతి న విజ్ఞాతం తదా మయా॥౮౯

వ, అతిచిరకాలప్రార్థితమనితరకథనీయమాత్మసంవేద్యం।
సురతసుఖమన్వభూవం విస్మృతసకలాన్యవేదనం సుతనోఃII౯౦

తత ఏవం బ్రవీమి వరదార సంభోగకుశలయోరావయోస్సఖ్యముచితమితి॥

కింబ్రవీషి। సాధు మంత్రకుశల సాధు। కనిష్ఠాంగుళా భవానేవ ప్రతిష్ఠితః
టుజనగణనాసు। వయస్య వరదోషితః మదనజ్వరం నిర్వాపయంత్యభవ భూయో
పి సంభుంజీయంతి।

వ, సద్యో రాగిణి సూచయంతి హృదయం సాపత్రపైర్వీక్షణై
స్సంకేతస్య న శక్నువంతి మనసా సంతప్యమానాఅపి।
కృచ్ఛ్రాత్కృత్సంగతిమభ్యుపేత్య గమనం సంప్రార్థయంతీ ముహు
స్తాస్సంకాశ్చలితే లృణేపి సహసాముక్తోపభోగోత్సవాఃII౯౨

ఇతి। వయస్యతత్రైవ॥

వ, దిగంతాస్పశ్యంతీ దిశతి న ముఖే చుంబురమృతం
నవిస్రబ్ధా కించిత్క-థయతి న చాకర్ణయతిచ।
రతారంభే భూయో జిగమిషతి సాశాపి సుతరాం
తథాప్యేషా భావైస్తరళయతి చేతః వరవధూఃII౯౩

తదేవమర్ధావశేషితమనోరథస్య ముహుర్ముహురుత్తరంగితబహుశాసురాగస్య
వరయువతి సంభోగసాఖ్యస్య జుడశీమపి కళాం సురతాంతరాణి న స్పృశంతి।

కింబ్రవీషి। ఏతయోర్వీరయోర్ద్వంద్వయుద్ధావలోకనాయ గచ్ఛామీతి॥

తర్హ్యగచ్ఛ సర్వదా న విస్మరణీయోయంజనః। ససంభ్రమకౌతుకం॥

వ, సంహతావివ పరస్పరమేతౌ దూరవిభవతో భృతఖడ్గౌ।
మండలాని చరతః కృతశిక్షామర్మణిప్రహరణక్షణంతౌII౯౪

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

కిమస్మాకమేతేన మలయం గచ్ఛతో మంధరపథవర్ణనేన। విశిష్టాంతరం ప్రస్తుత్య। మహానయం మల్లసంరంభః।

తథాహి.

వ, శిక్షాభూమిరజోరుణాం పరిదధత్కక్ష్యాం భుజేకల్పయ
న్నాస్ఫోటద్విగుణీకృతే విచలయన్నగ్రే గరిష్ఠాం గదాం।
మూర్ధ్నాతక్షణముండితేన కపిశాంబిభ్రచ్చ తస్వీంశిఖాం
మల్లఃకశ్చన మాంసలో విజయతే యుద్ధాయ బద్ధోత్సుకః॥౯౬

పక్షిణలోవలోక్య సాశ్చర్యం। అయమేవ భవేదస్య పరిపంథీ।

యదిదానీం.

వ, ద్విగుణితభుజాస్ఫోటక్ష్వేళారావైర్దళయన్నభఃకరహతమహీపృష్ఠో నిష్ఠ్యూతనిష్ఠురగర్జితః।
సుదృఢమవనింస్పృష్వా ముష్టిం విధాయ పదాహతి
ప్రథితవసుధారంగేరింఖన్నలక్ష్యత మల్లరాట్॥౯౭॥

సకౌతుకం।కథమేతౌనియుద్ధ్యతఏవ.

వ, పాదెనాక్రమ్యపాదం భుజవలితభుజౌ లక్ష్మివాంసౌ స్థిరాంసౌ
భ్రామ్యంతౌ భ్రామయంతౌ విదళితవరికరా పాతయంతౌ పతంతౌ।
భూమౌరుత్థాయ భూమా రణమిహ కురుతో ముష్టిమాదాయ ముష్టౌ
గర్జంతౌ నిశ్వసంతౌ ఘనతరహలిభిర్భిన్నగల్లాచమల్లౌ॥౯౮

వామతోవలోక్య।కథముత్తరోత్తరాణ్యాశ్చర్యాణి।యదిదానీం॥

వ, కేళికంపితవిషాణచామరాఃకింకిణీముఖరచారుకంధరాః।
వక్త్రభాస్వరవరాటమాలికాఃనృత్యమత్రరచయంతిపుంగవాఃగ్॥౯౯

విచింత్య.

వ, ఘోరోనాస్తిభుజంగమూడపిజనైస్సోయంసమంవర్తతే
వన్యాస్తేపి గజాదయో విదధతే వార్తానురూపాంక్రియాం।
వీణాకాష్ఠమయీచ వక్తిమధురాంవాణీం మనోహారిణీం
పాషాణాశ్చ ఫలంతి కాంక్షితమహోకిం వానసాధ్యం నృణాం॥౯౭

వీక్ష్యంతరమవలోక్య। మహానక్షత్రసమరసంరంభః। కంపితవిషమవేల్లితవికటఫ్రీనవిషాణభూపాయితవివిధలోహవలయ ఫలఫలాత్కారముఖరముఖానామతినిరోత్థాతభూతలానామనవరతప్రహరణపరిణతకిణకఠినకంధరాలమస్తకానామస్మారబలమదోన్మేషాణామగాధరోషాణామేషాంమేషాణాం।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

తథాహి.

ప, పశ్చాత్సూరమపవృత్యనిబద్ధలక్ష్యా
నేతైర్నిసర్గకలుషైః కృతచండవేగాః।
ప్రత్యాగతాః పటురవంప్రహరంతి మేషాః
మూర్ఛత్సులింగనివహైర్ముహురుత్తమాంగైః॥౯౯

అపిచ.

ప, ఉత్తాలైర్హస్తతాలైరుపజనితరణోత్సాహసంజ్ఞాపితభూర్
గ్రీవామానమ్య కృత్వాకతిచిదథిముఖావేవ పశ్చాత్పదాని।
శృంగాగ్రన్యస్తకాశాయసదళకలితాశంజితానుప్రయాతైః
ప్రత్యుద్యాతైస్సమేతా ముహురశనిమివ ప్రస్తుతా మస్తకాభ్యాం॥
పరివృత్యావలోక్యచ।సకలరసనిసర్వభావవదమనుభవతి శృంగారరసః।

యదిదానీం.

ప, దోష్ణాచందనధూసరేణ లలితం ధూన్వన్నిచిత్యాం గదాం
పశ్యంస్వ్రణజాయమానపుళకఃపార్శ్వేముహుఃప్రేయసీం।
ఉష్ణీషప్రతిబింబితైశ్చ కుసుమైరుద్భాసితమ్మల్లవా
సుద్గాయన్నుపయాతి కోపివిశిఖాముల్లోలవేషోయువా॥౧౦౧

అపిచ.

ప, కలుషితకపోలపాళీ కస్తూర్యాకాప్యుపైతి నేపాళీ।
కస్యేయమంకపాళిం దాస్యతి పుళకైరపాస్తనీపాళిం॥౧౦౨
తావదేనాముపసర్పామీతి సలీలముపస్పృశ్య,
ప, తరుణితవకర్ణపత్రం శాసనపత్రమనోభవస్యశంకే।
కర్ణప్రసూనముఖరాన్కలయెత్తల్లేఖవాచకాభ్యవరాక॥
సలీలం హస్తే గృహీత్వా కరకిసలయాభ్యాం ముఖమున్నమయ్యకథయ తే
త్కలభాషిణి।
ప, ముదితఃకదాశయిష్యేముఖమిదమాశ్రియ ముకులితాపాంగం।
ముగ్ధస్మితం రతాంతే ముక్తాతాటంకముద్రితకపోలం॥౧౦౪
కింబ్రవీషికితవకిమేతేనధూర్తాలాపేన। కింనఖ్యతా కింవదంతీవేశ్యామపి వ
రలేఖామపాస్యమామవరోధమకరోదర్థపాలఇతి। లదలమేతేనమక్కటాచారేణ।
నేపాళజాలిర్దాఢీణాత్యవదనాచారామంచముంచపాణిమితి।
సాట్టహాసం। జానామితే పాత్రిప్రత్యుద్గపాలకౌర్యం చ।తైఖరేవదిసైస్త్వ

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

త్రయిష్యామి। నచేదపోహ్యాత్మశ్మశ్రూణి తర్హ్యేవ కశత్రభావమనుభవిష్యామి। కతిచిత్పదానిగ
త్వా।

సోల్లాసం।

వ, కల్హారకలితచూళీ గేహీగమ నేన గర్హితమరాళీ।
కాపినగరప్రతోళీమాళిన్యాకమాగతాచోళీ॥౧౦౫

స్మరణమభినీయ। ఏషాఖలుప్రతిహత్తపోత్సాహసేనసకలనగరాదాగతవిటజనస్య
కలధనహరణపటుః పాటలీపురాదాగతచిత్రాంగదవిచిత్రవీర్యయోః మరణహేతుర్మం
దారికా।అభిలస్వదానమాందోళికావహనమంగళిచ్ఛేదనమంగధారణమాపురణం దా
స్యమిత్యేతాని ఏతదర్థమనుభూతాని వణిభిరపి తవస్వైరిణి కిముతవిలాసినివర్గేణ। తావది
మంపృచ్ఛామి। సలీలమంగళికాహూయ సఖిమందారికె సహకుశలినీ త్వంరాగమ
ర్ధసేన।

కింబ్రవీషి। భావకింతేన రాగవర్ధసేన నిర్ధసేన। మూలంగ ఇవాగత్యమూర్ఖాల ఇవ
ర్గతోభూదితి।

తర్జనీమాభూర్ణయ। సాధు సఖి మందారికే సాధు। కుశలానిఖలు కుచే
రమపికాపీనమపి యాచయితుం।

కింబ్రవీషి। తథైవ సర్వాః వారయోషితస్తు తత్తదుత్సవవ్యపదేశేనకామినాం
కాపీనమపహరంతి। అహం తు నష్టముచ్చరితి వ్యపదిశంతీ సర్వస్వమస్మైదత్తవతీ।అ
యం చ మనిరాకృతోనిష్కాంతః। అహంపునరిదానీమపి అస్మై సర్వస్వం దత్వా
రంతుముత్సహేయం।

కస్యందేహో మహాత్మలు పారుషం భవత్యాః। సఖ్యస్సమాహ్వయంతి గమ్య
తాంప్రకృతకార్యాయ। పార్శ్వమిద్వీక్ష్యసానందం।

వ, కరేస్థితం కాపి శుకం మృగాక్షీ
సల్లాపయంతీ కిల సస్పృహం మాం।
విలోకయామాస విలాసలీలం
కుశాగ్రతీక్ష్ణైః కుటిలైరపాంగైః॥౧౦౬

వ్య వలయితమణిబంధే వర్తమానం సలీలం
శుకముచితవచోభిస్సన్వరమాలాపయంతీ।
మదనిలయమనోజ్ఞా మన్మథాద్వైతవిద్యా
ముపదిశతి విలోలైరుత్పలాక్షీ కటాక్షైః॥౧౦౭

కర్ణం దత్వా। కిమియం పాణిపల్లవేన పక్షౌ పరామృశంతీ లీలాశుకమాలాపయతి।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

ప, రాగం ముఖే వహసిరంజయితుం చ వాచా
దక్షోసి దర్శయసి మయ్యపి పక్షపాతం।
జానే తథాపిచపలం ప్రియదర్శనం త్వాం
బధ్నామి తల్కరగతం మణిపంజరేస్మిన్॥౧౦౮

ఇతి నిష్క్రమ్య। మహద్దేశకపివాయమాలాపః। నూనమేష న కేవలమర్థపరాఙ్
మవరా చ ప్రలేఖతి। భవతుగత్వా జానీమః। పదాంతరంగత్వా। స్వత్వస్య లేఖకు
సౌదాయ। కథయ కలాలాపిని కస్య కామినోభాగధేయముల్లాసయసి।

శుకమవలోక్య కింబ్రవీషి। జనన్యా నివార్యమాణాపి చిరకాలసంచితంధనమ
పం రూపయౌవనశాలిభ్యో విలాసిభ్యో దాయం దాయం స్వయౌవనస్యైవ భాగ
యముల్లాసయతీతి।

సవ్రణయకోపం। అపవార్య కరభోరు యథార్థవాదినం లీలాశుకంతాడయ
కింబ్రవీషి। గణికారాజనగర్హితమథ్వానమాశ్రయంతీ న కస్యాహ ముపాలంభ
స్రమితి।

మధురాలాపినిసైవమవోచః।

ప, హన్యా త్వమేవ హిమనోహరరూపవేషై
స్తారుణ్యమద్య తరుణైశ్చరితార్థయంతీ।
అన్యైః కిమర్థకృపణైర్జడజీర్ణభోగ్య
సౌభాగ్య సంపదమదైస్సదృశాంసమూహైః॥౧౦౯

కింబ్రవీషి।స్తువంతు వానిందంతు సర్వేపివా కులక్రమాగతమఖిలం ధనం స
కలావిదగ్ధేభ్యో విలాసిభ్యో విలీర్యాపి మహారాజపదేమకరధ్వజమఖిపేక్ష్యామి।తత
భగజనమూర్ధన్య నిర్లజ్జయా మయానిబద్ధోయమంజలిః। సకృదపి త్వయా సమాగ
న్యమితి।

ససంభ్రమం సానురాగంచ। చారుహసిని వశవర్తిని దాసజనే మయి కిమత
చ్చరేణ। సంహ్రియతామయమంజలిః । సత్యమాగచ్ఛామి। శపామి తే పాదపంకజే
జ్వాకరతలగళం మణిక్యం ముంచెత। గచ్ఛామి రంగోత్సవాయ।

పురోవలోక్య.

ప, పరిహితపట్టదుకూలాః పవనసముద్ధూతపాండరోష్ణీషాః।
కరతలకంపితఖడ్గాశ్చిత్రమమీ యాంతి కామినః పౌరాః॥౧౧౦

కించ.

ప, ఆచ్ఛాద్య వస్త్రమండలాన్యభినవజ్యోత్స్నాసితైరంశుకై

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

ర్భూయస్తత్ప్రతిబింబితైరవయవైస్సమ్మోహయంత్యోజగత్।
రమ్యాభోగనితంబగౌరవవశాన్మందాయమానైః పదైః
పర్యాయాకులపాదనూపురమహో నిర్యాంతి వారాంగనాః॥౧౧౧

సమంతాదవలోక్య సకౌతుకాశ్చర్యం।

ప, క్రీడాశైలే మదకలమనసా చంచలైరర్ధచంద్రైః
కేకారావం రచయతి ముదా కేళిలోలశ్శిఖండీ।
మందం మందం మదనశరశా స్తైకతే సంచరంతీ
దీనా దృష్టిం దిశతిగగనేదీర్ఘికారాజహంసీ॥౧౧౨

కింనామనిమిత్తమేతస్యనకించిదంభోదశకలమపి వశ్యామి।శ్రుతిమధినీయ। సర్వ
శాసనూరబ్ధవివరంగోత్సవః।

తథాహి.

ప, నవాంబువాహ స్తనితానుకారీ
విజృంభతేవిష్ణుపదంనిరుంధత్।
మహేశ్వరారంభవిశేషశంసీ
మనోహరో మంగళతూర్యఘోషః॥౧౧౩

తదవిశంబితమేవగంతవ్యం। వామతోవలోక్య। మనోహరోయంసమవాయః
పరస్పరాకలితవినోదానాం వితవిలానినీనాం।సవ్రణయకౌతుకం। కథమన్యైరేవ మేన
ఘావిలాసవీరోవిలాసవత్యా సహ మహాసంరంభేణ ద్యూతకలహమాతనోతి। కించిదుప
జృత్య।సఖివిలాసవీరకేన పణేనప్రవర్తతేవాద్యూతవినోదః।

కింబ్రవీషి।యద్యహంపరాజితస్స్యామస్యై దాస్యామి హస్తకటకంవికవారముత
మధరపల్లవంచేతి।

సాధు రే సాధు। మానసీయఃఖలుభవాకవణబంధచాతుర్యేణ।

ప, సీత్కారగర్భమధరం స్వయమేవదత్తం
జేతా యదిత్వమసభుజ్మ్ముదాలసాయాః।
ఆలోలహారమణికుండలమన్యథాచే
దస్యా లభస్వపురుషాయితమాయతాక్ష్యాః॥౧౧౪

పదాంతరం గత్వా।పురోవలోక్య।అహో రమణీయతానయనవిభానైకౌతుక

స్య.

ప, మూకీభూతముఖీం విధాయ నయనస్పందేన దూరే సఖీం

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

పశ్చాన్మందమురోజ్య పాణియుగళే నాచ్ఛాదయంతీం భృశం।
అంగైస్తత్క్షణజాయమానపులకైర్జానన్నపి ప్రేయసీ
మస్యాస్సస్పృహమాపృశన్నవయవానాఖ్యాతినాఖ్యాంయువా॥౧౧

పురోవలోక్య। కథమసౌ వసంతసేనాయాస్తాంబూలకరండవాహకస్తత్వ
మూయతే తాండవికః।

కింబ్రవీషి। త్వర్యతాం త్వర్యతాం స్వామిన్। కిమద్యాపి విళంబనేనసక
మితరంగోపకరణాపి దేవీ భవంతమేవ ప్రతిపాలయతీతి॥

అయమహమాగతోస్మి। కథయ రే కో విశేషస్తరంగస్య।

కింబ్రవీషి। కోయమితఃపరం విశేషోనామ। సోపి మూడశ సహస్రాంతఃపుర
హరభూర్తో వరదరాజః కరిగిరిశిఖరాదవతీర్య స్వయమపి కల్పితవిలాసవేష స్సక
సిక జనధారేయతామవలంబ్య మూల్యాదిధిరాగతాన్ సంభావయన్విహరమంటప
ధ్యమధ్యాస్తఇతి।

తర్హ్యహమితఃపార్శ్వాస్మి। పురస్తాదవలోక్య। అహోఖలు రమణీయతా।
గమంటపస్య। యదిదానీం।

ప, సంభావితం సపది హర్మ్యతలం నితాంతై
ర్ద్వారం నిఖాతకదళీయుగశాభిరామం।
స్తంభావళిస్సురుచిరా విమలైర్గృహాంతై
ర్వర్ణ్యేత హంత వచసా కథమస్యలక్ష్మీ॥౧౨

వామతోవలోక్య సాశ్చర్యం।

ప, గండస్థలస్ఫురితకాంచనకర్ణపత్రం
నాసావిలీననవమౌక్తికలోభనీయం।
ఆబద్ధకంచుకమలక్షితమధ్యభాగ
మూయాతి బృందమిదమాంధ్రవిలాసినీనాం॥౧౩

కింబ్రవీషి। స్వామిన్నకేవలమేకస్మాదన్యేభ్యోపి దేశేభ్యస్సమాగతా విలాసిన్య

పశ్య।

ప, కేశాంతరాళగతకైతకపత్రజాలం
కస్తూరికాకలితకోమళగండమూలం।
విన్యస్తకుంకుమవిశేషకముత్పలాక్షం
కర్ణాటయా వపుమిదం కమనీయవేషం॥౧౪

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

స్వామిన్నితో దీయతాం దృష్టిః.

ప, ముక్తాకంచుక సంభ్రాన్తాః పాండ్యనారీవధూభరాః।
మేరుమందరవింధ్యాదీన్ హసంతీవ మహాగిరీన్॥౧౧౯

ఇమతఃపరం కౌతుకం రంగమంటపస్య।పశ్చిమభాగమవలోక్య।జయతుస్వామీ।

ప, కర్ణోత్పలం నయనకాంతిఖరేవ పీతం
గాత్రప్రభానుకనకాభరణం నిమగ్నం।
బింబాధరస్య రుచిభిః పిహితా చ లాక్షా
లాటీమ హంత లఘు భూషణమేవ హాస్యాత్॥౧౨౦

ఏవమనేకదేశాగతాః విలాసిన్యః వర్ణయితుం న శక్యంలక్షితి।
సాధు సభే పటీయానసి।

పశ్య।

ప, కల్పితచందనతిలకం కర్ణవరిస్ఫురితకనకతాటంకం।
కబళయతి మానసం మే కాంతం కర్ణాట్కామినీవదనం॥౧౨౧

ప, నేపాళీగండపాళిషు కస్తూరీపంకబిందవః।
వదంతి మదనేభస్య మదనిష్యందినీం దశాం॥౧౨౨

సభేసహైవాగచ్ఛ సమాజం ప్రవిశావః। పురోవలోక్య శిరస్యంజలింఘటయ।
పశ్య। య ఏష సభానాయకత్వేన సింహాసనస్థో భగవాన్ కరిగిరీశః।

ప, భువనాని విమోహయన్ పురస్తా
ద్వపుషా సోయమపానిశద్విలాసీ।
మదనోపనిషద్రహస్యవిద్యాం
యమునానీమని వల్లవాంగనానాం॥౧౨౩

ససంభ్రమం పశ్చాదవలోక్య। సభే కిమర్థం విలంబితోసి। పశ్య। భగవతా పర
చరాజేన సబహుమానమాహూయ స్వకంఠాదవముచ్యమృగమదస్యందినీంసౌగంధిక
మాలాం స్వాంగోపలాలితమంగరాగం చ దత్వా సంభావితోస్మి।సమంతాదవలోక్య।

ప, పక్షద్వయే కల్పితపక్ష్మరేఖాసభా హరిం నాయకముద్వహంతీ।
విరాజతే మూక్తికయష్టిరస్యా రంగశ్రియః కంఠగతేవరమ్యా॥౧౨౪॥

కింబ్రవీషి। కిం న ద్రష్టవ్యా వసంతమహోత్సవకల్పే వ్యాపృతావసంతసేనేతి।
సభేకింనపశ్యసి.

ప, సమేత్య మాం సస్మితమీక్షణైస్సమీహనిర్దిష్టనివాసభూమిః।
కరోల్లసత్కాంచనవేత్ర యష్టిః కరోతి రంగస్థితిమూయతాక్షీ॥౧౨౫

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha.

తదహైర్విశాఖః.

కింబ్రవీషి, గచ్ఛామి కార్యాంతరకరణాయ గృహ్యతామయం తెలీణయన్న హృత్సంగీతశేఖరఇతి,

తర్హి గచ్ఛ, సఖి సంగీతశేఖర అనసూయ సకృదపి శయనమధిరోపితా కిమ్ను యావనారంభకందళితమందాతమందాయమానమదనమహోత్సవానందాదరమందాకినీ.

కింబ్రవీషి.

ప, కుర్వన్ ప్రసాధనవిధిం కుచయోస్సలీలం
కించిన్నఖైరలిఖముల్బణకా చ బాలా.
సీత్కారమాతనుత హంత సఖివ నాంది
కందర్పకేళికలహోద్భటనాటికాయాః॥౧౩౬

సఖి సంప్రతి నవర్ణనీయమస్యారతిరహస్యస్యాథాగ్యం.

ప, పశ్యంతీం పరిహాసకేళిషు ముఖం నిశ్శంకమాలింగ్య తాం
పోత్కూజజ్జఘనప్రహీణమఖరం స్పర్ధావతీ సావ్యభూత్.
నాహం వేద్మిన వేత్తి సాపి దయితా తత్కావయోశ్చేష్టితం
శయ్యా వేత్తి న వేత్తి వా సతు కుతస్సంగ్రామలోలప్తరః॥౧౩౭

ఇతి.

సకౌతుకం పశ్య సఖే వామభాగం వసంతసేనాయాః,

ప, కైషా కా చన యోషా భూషామణికిరణరంజితైరంగైః,
సంధ్యారాగవిపృష్టా సంధృష్టా భవతి చంద్రలేఖవ॥౧౩౮

కింబ్రవీషి, కిమద్యాపి న జానాసి, సా ఖలు విలాసపురాధాగతా విశాలాక్షీ కేవలలోచనానందినీ చంద్రలేఖేతి.

స్మరణమధునీయ, తర్హి శ్రుణుమః, నృత్తగీతవిద్యాసు విదగ్ధాయాంనిరవయనిఖిలసంభోగదాయి గంభీరమస్యాస్తారుణ్యం.

ప, ఆనంగీమధిగంతుమిచ్ఛతి దశామస్యావలగ్నం క్రమా
దాలాపో విరసీకరోతి మరుతామాహారవాతామపి.
సన్నాహస్తనయోరయం న సహతే చాపోన్నతిం శాంభవీం
వ్యాపారో నయనస్య వాంఛతి హరేరాద్యావతారశ్రియం॥౧౩౯

శ్రుతిమధునీయ సకౌతుకం కథంసాంప్రదాయికైస్మేళాపం ఉపక్రాంతవతీ.

ప, తంత్రీం కేచన బోధయంతి నఖరైర్మంజుస్వనోద్ధారిణీం

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

హూయాంరీం మదయంతి మర్దళముఖైమాన్యాం పరేమార్చనాం।
శంఖాంశ్చ ప్రతిపూరయంతి కలిచిత్సంప్రాప్తమానవ్రతా
స్వంశాత్ కామపివాదయంతిచ పరేకర్ణాచితాం మాధురీం॥
ససంభ్రమం నైపథ్యాధిముఖమవలోక్య కిమాహ భరతాచార్యః।

ప, గుణీకృతాపి ముగ్ధైస్సదసి గుణగ్రాహిభిస్సద్భిః।
ముక్తావళీవ హృద్యా సమ్యక్సంధీయతే విద్యా॥౧౩౧

లక్ష్మణమవధార్యతామార్యైరన్మదనుగ్రహబుద్ధ్యేతి।
ససంభ్రమం। సాధువినయాతిశయ సాధు।

ప, నిష్పిష్టమమృతప్రవైశ్శ్రవణమాస్తతంత్రిరవైః
ప్రపంచపరిమోహనం కిమపి గీతముజ్జృంభతే।

ఊర్ధ్వమవలోక్య.

అయం చ పునరంచలం భృశమముష్య సంభావయ
న్నుదంచతి శనైశ్శనైరుపరి కోపి పుష్పాంజలిః॥౧౩౨

నైపథ్యాధిముఖమవలోక్య। చిరాయ చరితార్థం చతుః॥

ప, ఊత్ క్షిప్తాం విరచయ్యబాహులతికామున్నైశ్చక్వణత్కంకణం
పాదా నూపురమంజునాదముఖరా పర్యాయతత్పర్వతీ।
దూరోద్భాసితకాంతుకస్య సదసో దుర్దాడ్యవేషాకృతి
ర్నేపథ్యాంతరితైవ నిశ్చలతయా నేత్రాణి శాతోదరీ॥౧౩౩

కథమపనీతమేవ నైపథ్యం। వశ్యతాపత్।

ప, కల్హారపత్రోజ్జ్వలకేశపాశం గాఢావబద్ధస్తనకంచుళీకం।
అంగంనవార్ద్రోరుకలోభనీయమాభాతిరంగోచితమంగనాయాః॥

సఖే సంగీతశేఖర శక్యదపి సంభావయతే మిత్రసౌభాగ్యం।
యదిదానీం।

ప, చిత్రలిఖితేవ బాలా రేఖాసౌభాగ్యనిశ్చలైరంగైః।
నిచలయతి మానసం మే సస్మితమనురాగశంసిభిః పుళకైః॥

నికషోపలః ఖలు భవాన్కృత్తవిద్యాయాః।

ప, మూర్తాసుద్ధిరతేవ లోచననిదంధానాన్నగన్మోహకాన్
CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

వ్యాఖ్యాతావివలోలనూపురతయా పాదౌ చ తాళక్రమా॥
అభ్యక్షానివ కల్పయంత్యభినవైరంగానిచార్థాన్నవాం
కంతోప్యుద్ధిరతీవ కామపి సుధాం కర్ణోపభోగోచితాం॥౧౩౬

సకాతుకం। కథమేషావివిధకళోచితా।

ప, చర్మిలబహుప్రయోగాభిజ్ఞా వరంగే కాచితా లస్వీ।
వశ్యతే హి చూం కటాక్షైఃపులకితకందర్పవీరభుజదండై॥౧౩౭

ప, చంద్రం కళంకరహితం శఫరద్వయంచ
నిష్టోయమంభతమసం చ సుగంధి తన్వ్యాః।
వక్త్రేచ్ఛలేన భువి సృష్టవతో విధాతు
ర్వర్ణ్యేత కేన కరకౌశల మద్భుతం తత్॥౧౩౮॥

సాశ్చర్యం కింబ్రవీషి। సంభావతి భగవాన్వరదరాజో దృష్టదివ్యనృత్తగీత
వ్యనేన నృత్తగీతాదినా సంతుష్టః స్వదేవీభోగలాభైర్దివ్యాభరణాదిభి ర్వాసంతీ
మితి।

తర్హి గచ్ఛామి। అయమేవావసరః ప్రైయసీం సంభావయితుం। సలీలమ
స్మృత్య। అస్తుకుశలం ప్రైయస్యై వాసంతికాయై।

ప, నపరంరూపలావణ్యై ర్వ్యక్త్వయా మూర్ధ్ని మృగీదృశాం।
విద్యయాపి విశాలాక్షీ విన్యస్తా వామపాదుకా॥౧౩౯

కింబ్రవీషి। పండితః ఖలు భవాన్ తృణమపి స్థూణీకర్తుం। భవాదృశాం స
మానమంతరేణ నాస్తి మే విద్యాకణికేతి।

సరసకవిత్వం। వినయఃఖలు భూషణం విద్వాంసాం। వర్ణనీయం కిమెతే
సంతికాయాం। తథాపి బ్రవీమి। చోళ కేరళ సైంహళ మూళవమగధ కళింగ కర్ణ
లాటగౌడ ప్రభృతివివిధదేశాగతవిటనికర సంకీర్ణా సకలరసిక విద్వజ్జన భూమిర
యా చాసీక్యనైవ రంగస్థలీ। అవవార్య। సఖి వసంతసేనే దిష్ట్యా వర్ధసే వా
కామహేర్వత్సవేన।

సస్మితం హస్తే గృహీత్వా కింబ్రవీషి। భవతి స్థితే కా నామాహంవాసం
మహేర్వత్సవస్య। విదిత సకలవేదితవ్యస్య తే న కించిద్వక్తవ్యమస్తి। తథాపి ప్ర
ర్వేశాసనపూర్వమేవ వారసుందరీవరోధం పర్యంతి। త్వయాపి శాసంతిక
CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

టన ర్తకవిటవిదూషకసమాజేస్మిన్ కిమపి శాస్త్రం జ్ఞాతవ్యమితి।

విభావ్య సస్మితం తథాకరోమి। సమంతాదవలోక్య। కథంలిఖితమేవ సామాజికైః। సఖి కించిదవధార్యతాం। స్వస్తిశ్రీసమస్తభువనైకవీర హరిహరహిరణ్యగర్భ వక్షస్థలవామాంగవదనస్థాపిత విజయస్తంభ శంబరఖిది సార్వభౌమపదమనుభవతి కుసుమధనుషి మకరధ్వజే మధుమాసపౌర్ణమాస్యాం కాంచీపురవాస్తవ్యః శృంగారశేఖరో వాసంతికాయైకళత్రపత్రమర్పయతి।

ప, మాసాన్ సప్తమమేయమస్తు దయితా దాస్యామి శాస్త్రైశతం
దీనారాన్ ప్రతిమాసమంబరయుగం నిత్యం శతం వీటికాః।
ఆలేపం కుసుమం చ వాంఛితమహం మధ్యేన్యమీడేత చే
ద్దత్వా తద్ద్విగుణం కళత్రతు పునర్మాసానియంస్తచ॥౧౯౦

ఇత్థం కృతం శృంగారశేఖరేణ। ఇత్థమవగతం రాగవర్ధనేన। ఏవమనుమితంకుసుమసారథేన। ఏవమనుబోధితం రతివల్లభేన। ఇత్థమబోధి వసంతశేఖరేణ। ఏవము. భయేచ్ఛానుగుణం లిఖితమిదం చిత్రలేఖేన। నిరవద్యమిదం సమ్యక్పరిపాల్యతాం। ఇదమపిలిఖితార్థం పురాణవల్లభాయా వాసంతికాయాఃకిమపి శాకమేవ। ఆస్తామపరం కలానువైలక్షణ్యం। జనాంతికం। భ్యూతేచౌర్యే చాప్రతిద్వంద్వోస్మి। పంచషట్పాస్మి రేవపృథమశేషం పురాణఖర్వశేష విధాయ కనకవర్ష్ణేణ భవనం తే పూరయిష్యామి। పత్రంనైతత్సమ్యక్పరిపాలయ।

కిబ్రవీషి। భావకిమన్యదాశాస్యం।

ప, యావద్రాజ్యమనంగస్య యువయోర్నవయావనం।
ఇదానీమస్తు సామ్రాజ్యమిదమవ్యాహతేప్సితం॥౧౯౧

తద్గచ్ఛ। యథేష్టం విహర వాసంతికయా సహితి।

సానందం। పరమగృహీతోస్మి। పరివృత్య। వాసంతికామాలింగ్య। అద్యఖలు నిష్కంటకమనంగసామ్రాజ్యమితి నిర్వర్ణ్య। సాశ్రాస్రం। సుగాత్రిసంప్రతిహి॥

ప, పూర్వంనాభీసరసిపతితా పూరితే కాంతితోయైః
పశ్చాన్నాభ్యాత్రివలివిషమై ప్రస్ఖలంతీ క్రమేణ।
పాస్తాభూయస్తనభరమితః పాతుకామా ముఖంతే
కంతే లగ్నా మృగమదమిళత్కర్దమే వృష్టిరాస్తే॥౧౯౨

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

సస్మితం। సుభ్రు కిమె తెన సాచీకృతావలోకనేన। సత్యమాగచ్ఛామి। శపామి
తె కుచకలశేన। పరిశ్రాంతోస్మి। పరిణతో దివసశ్చ। వశ్య। సోయమవిశంబమంబి-కా
రమణవటుతరనటనహ స్తనిస్పృష్టకనకకడమరుకవిడంబీగ గలతల విహరదమరపురవార
యువతి కరకమలగళితమణికంకుక కాంతిః మందాకినీ నికటతటలసదుటజగతవిబుధస
దుపతీర్ణసాయంతన సమయనియమాంజలి సలిలసహవతితతవనీయారవింద సందేహ
వాహీ నిరవధికతరంగితనిఖిలమంగళాభంగుతత్వదీయరంగోత్సవదర్శన కుతూహలాగ
మనవెగవిభగ్నవిద్యాధరవరవర్ణినీ వర్ణనీయసు వర్ణకర్ణపత్రానుకారీ పరిసరచరప
రుణపురవరతను చటుల చరణమణికటకవిస్ఫుమరకిరణకదంబచుంబిత ఇవసమసమూవి
తాపరిమితరజ నీచరసుభటనిశితశరవిదళితనిజతను గళితరుధిర నికురంబకరంబిలిఖవ
అరుణక్షోరకశాఖి భూతపరికుపితజవన నిజతురగఖురధువాశనసరభసకనకఘనరథచ
రణఘణఘణారవనిశమనసుఖ నిష్క-ంపశంబరకులపువలరతి చరమగిరివరనికటబమం
బరలలా దంశుమాలీ॥

వ, లవస్మృత్తమహోత్సవం వివసు
ర్వరుణాంతఃపురవామలోచనానాం।
మణిదర్పణమండలానుకారీ
భజతె పశ్చిమశైలపుంశుమాలీ॥౧౪౩

కించ॥

వ, సంధ్యాతాండవచండఖండవరసుపారిభద్రీమభ్రమీ
వేగస్రస్తకపర్దవాసుకిఫణామాణిక్యశంకావహం।
మగ్నం పాథసి పశ్చిమస్య జలధేర్మార్తాండబింబం తతో
ధ్వాంతె భూతగణై రగాహి భువనం మన్యె తదన్వేషిభిః॥౧౪౪

శమంతాదవలోక్య। తలోదరి లవవృత్తాంతమనుకరోతీవ వాసవీయం।

పశ్య॥

వ, ఆనీతాంకరపల్లవైరపనయన్నశ్చాంతమఃకంచుకీ
మాశాం సంప్రతి వాసుదీమనుభవన్నక్షీణరాగశ్శశీ।
అస్యాశ్చ త్తనసంగినీమివ వహన్నంకం చకస్తూరికా
మాన్లిష్యత్యయమాదరేణ రజనీమగ్రోన్నిచుత్తారకాం॥౧౪౫

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

కించ.

వ, శశాంకె సంనద్ధే భరతఇవ సంధ్యాయవనికా
లిరోభూతాపుష్పాంజలిమివ వికీర్యోడుపనికరాణా।
కలం గాయంతీభిః కుముదవనభృంగీభిరధునా
నభోరంగంపాస్తై విహరతి నిశాలాసికవధూః॥౧౮౬

తదహం భుక్త్వా గృహీతతాంబూలశ్చ భవనమేవాగచ్ఛామి॥

వ, తన్వంగి తరశాపాంగం నవరాగతరంగితం।
ఆలోక నమిదం జీయాదనంగకులదైవతం॥౧౮౭

కింబబీషి। వసంతసేనయా తత్తదఖిలతవస్తుభిస్సర్వే విలాసినస్సంభావితాః।
తెషుమధ్యే సంభావనీయస్య భవతః కిం వా ప్రియమితి।
శృంగారశేఖరః। కలభాషిణి ఎతదెవ ఖలు ప్రియతమమస్మాకం।

యతః.

వ, కృతైవ వామచరణంకృతమత్సరాణాం
చూడాపదె సకలవారవిలాసినీనాం।
సంభావితాసి వరదెన మహాసభాయాం
చిత్కారనన్యసులభైస్సితచామరాదైవ్యః॥౧౮౮

కించ.

వ, కటకెషు విధాంతెభూపతీనాం
కవయః కాంక్షితకల్పపాదపానాం।
వచసాం వలమానదివ్యగంధై
ర్మధునిష్యందమనోహరైర్నిగుంభైః॥౧౮౯

తథాపీదమస్తు భరతవాక్యం।

వ, అనపేక్ష్య చరిత్రమంగనానా
మధునా కాముకచిత్తహారిణీనాం।

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

అనురాగమకృత్రిమం వహంతీం
చిరమల్లోలయ చిత్తజన్మలక్ష్మీం॥౧౫౭

వ, కాంచీపురీ మధివసన్ కమనీయభూమా
కామీ సభివ వరదః కమలాలయాయాః।
ఆకల్పయ- న్వనుమతీమనువర్తమానాం
కల్పద్రుమో జయతు కశ్చన మానవానాం॥౧౫౮

ఇతినిష్క్రాంతాస్సర్వే॥

శ్రీమదద్దు శాచార్యవిరచితః
వసంతతిలకోనామభాణస్సమాప్తః.

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY
Jangamawadi Math, Varanasi
Acc. No. 8147

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized By Siddhanta eGangotri Gyaan Kosha

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi.

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Varanasi.